

SBORNÍK PŘÍKLADŮ DOBŘÉ PRAXE III

ODBORNÁ SPOLEČNOST PRO PREVENCI RIZIKOVÉHO CHOVÁNÍ, z.s.

Realizace byla podpořena MŠMT
v rámci Výzvy pro podávání žádostí na aktivity v oblasti PPRCH
a podpory duševního zdraví ve školách a školských zařízeních pro rok 2024

OBSAH

Úvod.....	3
Prevention Assurance Systém (M.Miovský, T.Černíková, E. Nováková, R.Gabrhelík).....	4
Komplexní podpora pedagogického řemesla (L.Dokládlová Bednářová, M. Zavadil).....	6
Poskytování krizové intervence na školách pracovníky PPP pro Prahu 1,2 a 4 (G.Jarolímková)	10
Cesty k pohodě ve školách (J.Musilová).....	13
Prevence šikany v praxi:Program KiVa na ZŠ Jana Babáka v Brně (M.Kováříková,M. Chlápek, M.Kotrbová).....	17
Pilotní projekt:Screening rizikového chování žáků v Židlochovicích (J.Veselý).....	21
Práce a odpovědnost pedagogů při řešení problémových situací ve třídách (I. Burešová)	24
Program primární prevence pro předškolní děti v mateřské škole: Chováme se ohleduplně (V.Neusar, K.Kalabisová).....	33
Burza vlastností – aktivita vhodná pro VPP a SPP v třídních kolektivech (I. Burešová)	38
Malé velké ztráty ve škole (E.Pecha).....	40
Lektorská akademieII. (J.Molnár).....	42
Nahé fotky dětí v mobilu (L.Cuták)	45
<u>Příloha:</u>	
Legislativa pro školní metodiky prevence (A.Matějková, L.Cuták).....	48

OSPRCH,z.s., prosinec 2024, edited Mgr. L. Macková

Úvod

Ve sborníku, který vám předkládáme jsou prezentovány **příklady dobré praxe z oblasti školské primární prevence**, v tématech, která jsou pro aktuální společenskou situaci potřebná a využívaná. Předkládané příklady dobré praxe, metodické materiály a pracovní listy **jsou určeny pro pedagogy, školní metodiky prevence, třídní učitele i odborníky v oblasti PPRCH** k využití v praxi s **cílovou skupinou žáků 1. i 2. stupně ZŠ a žáků SŠ**.

Tématické okruhy Sborníku příkladů dobré praxe III:

- Implementace standardů kvality
- Dobrá praxe - sdílení zkušeností s koordinací prevence v komunitě a školách
- Posilování kompetencí v tématech primární prevence rizikového chování - metodické materiály a texty pro pedagogy, školní metodiky prevence a odborníky v tématech:
 - podpory životních dovedností, zvládání emocí a wellbeing u žáků
 - zvládání náročných situací ve školním prostředí
 - vzdělávání ve vedení programů primární prevence
- Legislativa: kyberkriminalita - sdílení intimních fotografií na sociálních sítích
- Příloha sborníku – přehled aktuální legislativy pro školní metodiky prevence

Prevention Assurance System (Developing and implementing a national quality assurance policy and control policy in school-based prevention of risk behaviors: a case study)

prof. PhDr. Michal Miovský Ph.D., Mgr. Tereza Černíková,
Mgr. et Mgr. Elizabeth Nováková & prof. Mgr. Roman Gabrhelík Ph.D.,
Klinika adiktologie 1. LF UK a VFN, Praha

Česká republika se v Evropě stala průkopníkem v oblasti vývoje standardů kvality a jejich implementace v praxi a mimo jiné zde byla provedená první rozsáhlá analýza vývoje celého systému, která je v zahraničí oceňována a mnohé země ji považují za vzorovou a také hojně diskutovanou.

Článek, který byl publikován jako jeden z výstupů projektu FENIQS-EU (2021 – 2024), na kterém ČR úspěšně participovala, s názvem „**Vývoj a implementace národní politiky zajišťování kvality a kontrolní politiky ve školní prevenci rizikového chování: případová studie**“ je v originále k dispozici na následujícím odkazu:

<https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/14659891.2022.2082336>

ABSTRACT

Background: The implementation of quality standards and measures in the school-based prevention of risk behaviors is not well evidenced in the literature.

Aims: The description of the emergence and implementation of an original nationwide quality management for the prevention of risk behaviors.

Methods: Narrative review from database searches, including gray literature, followed by a subsequent content analysis.

Results: The implementation was divided into six stages characterized by specific activities, measures and concepts given by parameters of the thematic scope and approaches. The driving element turned out to be the changing responses of service providers. It was the response, engagement and the increasing level of providers self-organization that had the greatest effect on development. This interactive process had a major influence on the eventual wide thematic range and scope. It led to establishing of a unique system represented by four components: a certification system and standards for the quality of methods and their delivery to the target group, the monitoring and evaluation of the programs at the school level, qualification standards for professionals, and ethical standards.

Conclusions: Reflection on the implementation of quality management in school-based prevention in the past 20 years may empower similar processes in other countries.

To link to this article: <https://doi.org/10.1080/14659891.2022.2082336>

© 2022 The Author(s). Published with license by Taylor & Francis Group, LLC.

Jde o článek s otevřeným přístupem distribuovaný za podmínek licence Creative Commons Attribution-NonCommercial-NoDerivatives, který umožňuje nekomerční opětovné použití, distribuci a reprodukci na jakémkoli médiu za předpokladu, že původní dílo je řádně citováno a není žádným způsobem pozměněno, přeměněno nebo na něm postaveno.

Komplexní podpora pedagogického řemesla

Mgr. Lenka Dokládlová Bednářová, Mgr. Miroslav Zavadil,
SEMIRAMIS z. ú.

Poslední roky nejsou pro pedagogy jednoduché. Svět čelí novým výzvám a děti spoléhají na dospělé, kteří je obklopují, že jim pomohou se v nich zorientovat. To klade často až extrémní nároky na vybavenost pedagoga, jehož třídu/školu takové děti navštěvují. Přitom sami často nevědí, jak nejlépe pomoci, objevují se obavy, aby něco nezkazili, nejistoty, osamocení v „boji“ s těžkými situacemi žáků.

V reakci na to jako houby po dešti vyrostly „spásné“ projekty, které slibují, že se pedagogové mohou v klidu soustředit na to nejdůležitější ve své práci, tedy vzdělávání, a zbytek za ně vyřeší oni – někteří slibují kontakt, někteří odborníka přímo do školy. Vše má samozřejmě svou cenu.

V SEMIRAMIS tuto situaci vnímáme jinak, vidíme a pracujeme s pedagogem jako nezastupitelným odborníkem na své žáky. To neznamená, že je na vše sám, ale že je to on, který říká – tady si nevím rady, tady bych ještě potřeboval zpevnit, navést, odkázat... Protože pedagog je pevnou součástí dané školy, zná maximální možný kontext situace a dokáže tak adekvátně posoudit, jaké jsou možné další kroky k tomu, aby se zde žáci měli dobře. Každé jednotlivé dítě vstupuje ráno do školy se svým batůžkem nejen učebnic, ale také těžkostí, strachů i zážitků z rána nebo uplynulých dní. A součástí výuky je každý žák i se svým batůžkem - tedy většinu věcí, které se odehrávají ve škole, pedagog stejně musí řešit a reagovat na ně. A to v něm něco spouští a nějak se s tím vyrovnává.

V tomto ohledu souzníme s kompetenčním modelem pedagoga z dílny MŠMT a představovanými projekty podporujeme jeho naplnění.

Program všeobecné dlouhodobé primární prevence (VDPP)

V rámci tohoto programu má pedagog možnost zahlídnout své žáky jinak – v interakcích napříč třídou nad tématy běžného dne, na které ale v rámci běžné výuky často není prostor. Jaké vlastnosti má mít můj kamarád (tedy, co je pro mě v kamarádství důležité)? Odpustil/a bych nevěru (tedy na jakých hodnotách stojí moje představa partnerského vztahu)? Je v pořádku brečet, když ztratím klíče (tedy, jaké reakce na ztrátu jsou „v pořádku“ a jaké mají ostatní)? Program přináší do třídy také pocit sounáležitosti – žáky často překvapí, jak situace vnímají/co si o nich myslí spolužáci. Oceňují, že se více poznají, zažijí něco společně. **Celkově tak pomáháme dětem i školám nastavit bezpečné prostředí, ve kterém nemusí mobilizovat síly na svou ochranu či přežití.**

V rámci dlouhodobé a systematické spolupráce od 4. / 6. ročníku po ukončení základní docházky procházejí žáci nejprve tématy spojenými s tvorbou zdravých vrstevnických vazeb a on-line světem. Poté si postupně sami vybírají z nabídky témat (návykové látky, partnerství, sexualita, předsudky, vztahy s rodiči, rizikové sporty, emoce a stres, duševní pohoda, ztráta, sebepojetí apod.), které je pro ně aktuální a chtějí se mu věnovat. Během dvou 3 hodinových setkání za školní rok vedených interaktivní formou s prvky zážitkové pedagogiky (tedy skrze vlastní prožitek a jeho integraci do svého života) získávají znalosti a zejména poté dovednosti podporující zdravý životní styl a vědomý postoj k rizikovému chování.

Nedílnou součástí programu je třídní pedagog v roli ideálně aktivního účastníka. Zapojení pedagoga podporuje pozitivní vztah na úrovni žáci – třídní učitel a tedy pozitivní klima třídy. V rámci setkání spolupracujeme se žáky v komunitním kruhu. Aktivně pracujeme s pravidly třídy – vědomě budujeme a podporujeme bezpečnou atmosféru pro žáky, pedagoga i lektory a na ní stavíme otevřenost diskuzí

v rámci tématu. Třídní pedagog dostává po skončení konkrétní doporučení pro návaznou práci se třídou v rámci třídnických hodin tak, aby upevnil a prohloubil dovednosti žáků získané na programu. Součástí každého setkání je také krabička na anonymní dotazy, tedy prostor pro otázku, na kterou žák chce znát odpověď, ale z jakéhokoli důvodu se nechce zeptat před třídou. Podpora a informace se tak dostanou ke každému jednotlivci.

VDPP ale není jen o setkáních ve třídách. Zapojeným školám přináší poradenství při řešení mimořádných situací ve škole a také informační servis – novinky z oblasti prevence, info materiály pro žáky nebo rodiče, zpracovanou síť podpůrných a návazných organizací, na které lze odkazovat apod. Jsme podporou a nápadníkem pro třídní pedagogy, jsme další oči a názor na potřeby a možnosti dané třídy i žáků v ní. Na pravidelných setkáních zapojených školním metodiků je právě toto zmiňováno jako největší přínos realizovaných programů.

Intervenční program – kde VDPP nestačí

Některé školy mluví o tom, že se konkrétní třída opravdu špatně sešla, že s ní je náročná spolupráce od 1. stupně. Některé, že tam vyšetřovali podezření na šikanu mezi spolužáky. A některé, že tam nikdo nechce učit, jak náročná třída to je. Jedná se o kolektivy, které už se rizikově chovají, příp. jsou tímto chováním výrazně ohroženy. Svě místo tady má program selektivní prevence.

Tedy intenzivní krátkodobá podpora narovnění vztahů v rámci třídního kolektivu (vč. třídního pedagoga, který je jeho nedílnou součástí). Jedná se o 2-3 setkání s kolektivem, první mapuje potřeby, dává je do kontrastu se zakázkou školy pro danou třídu a hledá průniky, na kterých můžeme pracovat. Druhé setkání tento konkrétní pojmenovaný cíl naplňuje. Resp. je prvním krokem. Zásadní díl práce spočívá na třídním učiteli a škole (ŠPP, vedení), která podle doporučení lektorů návazně pracuje s kolektivem po ukončení programu. V případě potřeby či velmi náročné situace přidáváme ještě jedno setkání.

Všechna setkání jsou velmi otevřená, žáci je obvykle hodnotí jako náročná, nepříjemná, těžká. Zároveň padají také ocenění za pojmenování situace, překvapení, že to ostatní vnímají podobně nebo závazky, co začnou dělat jinak. Program vede dvojice odborných lektorů (soc. / spec. pedagogů) a žáci pracují v komunitním kruhu. Velká část programu je vedena jako diskuze, cíleně držíme žáky u tématu a hovoru o něm a voláme je tím k převzetí odpovědnosti za jejich třídní klima. Součástí setkání je ale také zažití společného úspěchu. Aktivně pracujeme s pravidly třídy, vědomě obnovujeme ztracený pocit bezpečí v kolektivu.

Třída je do určité čísti odrazem pedagogů, kteří s ní pracují. A proto je naše intervenční práce zaměřena také na učitele. Po programu se třídou, projdou zapojení pedagogové vzděláváním dle tématu intervence. Cílem je podpořit jejich kompetence tak, aby doporučená návazná práce i udržení nastartovaných změn v kolektivu, pro ně bylo možné.

Jedná se tedy o relativně krátkou, komplexní a údernou podporu školy (žáků, ale i pedagogů) při řešení nadstandardních situací v kolektivu. Konkrétně a nejčastěji jde o náročnou vztahovou situaci spojenou se šikanou, ztrátou či úmrtím v kolektivu nebo při ostatních náročných životních situacích jednotlivých žáků (návrat z výchovného zařízení; pomoc s problémovým začleněním specifického žáka – nemoc, hendikep, jiná národnost apod.).

Dovednostní kurz – kryjeme ti záda

Možná máte stejnou zkušenost jako mnoho našich pracovníků – po pěti letech člověk proběhne cílovou páskou státnic, otře pot z vydřeného diplomu, s nadšením se vrhne do každodenní praxe... a zjistí, že zná

mnoho teoretických konceptů, ale o pojetí třídnických hodin, vztahu jako součástí pedagogické profese nebo o spolupráci s rodičem ve škole, toho moc neslyšel.

Přes výrazný posun vysokoškolských oborů směrem k praxi stále ještě začínající pedagogové vědí zejména o tom, co učit a podstatně méně o tom, jak to učit. Není řeč o metodách, spíše o podmínkách – vztahu, bezpečí, popisné komunikaci, práci s emocemi, vlastní motivaci, která zákonitě vstupuje do mé práce se třídou, dynamice skupiny a práci s ní, funkčním zapojení rodičů, péči o sebe a svou duševní pohodu. **A právě tato témata, doplněná o prakticky pojatou vývojovou psychologii, třídnické hodiny, podporu koheze třídy a řešení náročných situací v kolektivu, jsou obsahem Dovednostního kurzu pro začínající pedagogy.** Je určen studentům posledních ročníků pedagogických oborů a začínajícím učitelům do 3 let praxe. Jedná se o dlouhodobý (10 setkání po 16 hodinách v rámci školního roku) sebezkušenostní kurz, který předpokládá aktivní zapojení, otevřené sdílení dobré praxe i neúspěchů, četné praktické nácviky a hraní rolí - tedy intenzivní učící se prostředí zaměřené na rozvoj dovedností.

Teoretické ukotvení témat je zde osekáno opravdu na nezbytné minimum. **Cílem je osobnostní zpevnění pedagogů právě v tom, jaký jako učitel chci být, co chci předávat, jaké hodnoty na tomto poli vyznávám.** A v návaznosti na to, jak tedy pracovat se třídou, kolegy ve sborovně nebo rodiči, abych se svému cíli co nejvíce přiblížil. Každé dvoudenní setkání začíná a končí společnou komunitou. V rámci kurzu věnujeme významný prostor skupinovému dění tady a teď. Pojmenováváme konkrétní procesy a poukazujeme na jejich paralelu s učebním procesem ve škole (a to včetně vztahů s kolegy pedagogy).

Protože jsme si vědomy limitů vysokoškolského vzdělání (stejně jako samy vysoké školy), spolupracujeme na realizaci Dovednostního kurzu s Univerzitou Hradec Králové, konkrétně s Katedrou pedagogiky a psychologie a Ústavem sociálních studií. Právě budoucí pedagogové a sociální pedagogové tvoří zpravidla základ účastnické skupiny. Vedoucí obou kateder absolvování kurzu podporují uvolněním z výuky nebo uznáním obsahově podobných předmětů v nižší časové dotaci.

Supervize – když sklenička dobrého vína nebo dlouhý běh nestačí

Pedagogické řemeslo je práce ve vztahu a se vztahem. Tedy formování druhého skrze mou vlastní osobnost a profesní kvality na ní navázané. A v tom případě těžko ve čtyři odpoledne při odchodu ze školy tento vztah vypneme. Často nad žáky, kolegy, sebou v učícím procesu přemýšlíme i doma. Pedagogické řemeslo je také jedno z těch osamělých – učitel stále ještě ve většině tříd učí sám, učí se tak spoléhat pouze na sebe a může získat pocit, že by měl sám také všechno zvládnout.

Supervize je nástroj profesního sdílení, který pomáhá nebýt v každodenních i náročných pracovních situacích sám. Přináší náhledy kolegů na dané situace, vnější pohled nezaujatého odborníka (supervizora). To vše nám pomáhá ujasnit si a pojmenovat, co se to vlastně děje. Tedy první krok na cestě, co s tím. Supervize je také nástrojem psychohygieny a péče o sebe. Je znakem profesní zralosti – ochoty pozvat kolegy do svého uvažování, do svých nejistot, obav, ale i pochval. Kultivuje profesní prostor, pomáhá sjednocovat přístupy a cílovat dobrou praxi.

V rámci tak vztahově exponované profese jako je učitelství, ji považujeme za zlatý standard, o který je nutné usilovat stejně tak, jako je dobrou dlouholetou praxí v ostatních, velmi vztahově náročných profesích (sociální práce; zdravotnictví; psychoterapie apod.).

Jeden za všechny, všichni za jednoho

Výše popsané programy na sebe navazují, vzájemně se doplňují a zaměřují se na podporu a profesní rozvoj zapojených pedagogů. Společně tvoří pevnou a pružnou záchytnou síť. **Protože právě pedagog je**

tím superhrdinou, se kterým stojí a padá výchovně vzdělávací proces s žákem ve svém středu. Tíha této zodpovědnosti, nárok, který je kladen společností, rodiči, samotnými žáky a leckdy i samotnými pedagogy na sebe není malý. V SEMIRAMIS fandíme vám všem odvážným mušketýrům, kteří se nezaleknete prvních překážek. Jsme velkým zastáncem pedagogů. Narovinu říkáme, že mnoho věcí neuděláme za Vás, ale samotné Vás v tom nenecháme. Pomáháme Vám najít správný směr.

SEMIRAMIS

Odkazy a zdroje:

<https://www.os-semiramis.cz>

Poskytování krizové intervence na školách pracovníky PPP pro Prahu 1,2 a 4 - informace z terénu

PhDr. Galina Jarolímková, PPP pro Prahu 1, 2 a 4

Všude kolem nás se děje mnoho znepokojivých událostí. Ve světě se dějí nejen krásné a veselé věci, ale také smutné a těžké události. Tato témata školu nepochybně zasahují, ať už se stanou na její půdě nebo mimo její prostory. Škola je místem, kde děti tráví velké množství času, kde jsou ve významné interakci s okolím a kde se jim může dostat potřebné pomoci i podpory.

Otázkou není, jestli ke krizové události na škole dojde, ale kdy. Je dobré být připraven.

Cílem tohoto příspěvku je poukázat na krizové události ve vztahu ke školnímu prostředí, a to nejen z hlediska události jako takové, následných kroků (jak krátkodobých, tak i dlouhodobých), ale také podívat se na možnosti, jak událostem předejít či se na ně připravit.

Pandemické období významným způsobem ovlivnilo způsoby práce na školách i ve školských poradenských zařízeních. Komunikace se školami v tomto období byla omezena dle epidemiologické situace a probíhala převážně po telefonicky či online formou. Reakce na novou situaci byly různé – od nadšení po rozčarování, od pochopení po nepochopení některých pravidel, od pozitivních po negativní reakce. Bylo možné pozorovat, jak si učitelé i děti osvojují nové dovednosti a s energií se pouštějí do nových způsobů práce. Byly vytvořeny nové metodické materiály zaměřené mj. na tematiku, jak se doma učit, jak si plánovat volný čas a jak relaxovat, jak zvládnout vztek, kde vyhledat podporu a pomoc, jak to vše psychicky zvládnout... To vše se povedlo. Museli jsme se však začít připravovat také na daleko horší psychické stavy našich dětí, které se v tomto období více prohloubily.

Poskytovat kvalitní krizovou intervenci ovšem není jednoduché a předpokládá také značnou odbornou přípravu stavu. Již právě v době pandemie, jsme si uvědomili, jak je pro nás všechny umět poskytnout nezbytně nutnou intervenci jak osobně, po telefonu, tak i mailovou formou. Některé z nás, cca 10 pracovníků naší PPP prošly v minulých letech různými kurzy krizové intervence. Do budoucna budeme jistě hodně silně participovat na různých vzdělávacích aktivitách. V předešlých letech jsme absolvovali kurzy práce s terapeutickými kartami, jak pro začínající, tak některé i ten pokračující pro pokročilé pod vedením zkušené psycholožky **Mgr. Márii Anyalaiové, PhD.** V návaznosti na tuto aktivitu jsme poté využili možnost proškolení v rámci Krizové intervenci v práci s úmrtím ve škole a školním prostředí.

Témata byla zaměřena na krizovou intervenci ve školách, práci s médii, organizaci intervenčních týmů a smuteční poradenství, práce s truchlícím dítětem. Tímto dvoudenním 20ti hodinovým školením prošlo 20 odborných pracovníků z řad psychologů a speciálních pedagogů naší PPP pro Prahu 124. Jelikož se jedná o týmovou aktivitu, která má velké opodstatnění při práci s kolektivem, jsme připraveni vždy v určitém pracovním týmu poskytnout nezbytně nutnou podporu jak jednotlivci, tak i skupině dotčených. Ať se jedná o děti, tak i dospělé. Určitě v nejbližší době, jak to jen bude možné, poskytneme možnost proškolení i dalším novým odborným pracovníkům naší PPP tak, abychom byly schopny v případě potřeby dané školy či kolektivu co nejrychleji a nejadekvátněji pomoci těm nejvíce zranitelným.

Za poslední roky vnímáme totiž výrazný nárůst změn chování dětí ve školách. Zvyšuje se agrese, a to jak fyzická, tak ta verbální. České školy, stejně jako celá Česká republika, však stále ještě patří ve srovnání se světem spíše k těm bezpečným. To ale neznamená, že se nic neděje. Jedno je však jisté, je nutné zvýšit

pěči jak o žáky, tak i pedagogy v rovině duševního zdraví. **Agrese u dětí je často projevem negativní reakce na činy a jednání druhých, které se jim nelíbily. Agresivní reakce je projevem hněvu, stejně jako odporu ve slovní formě nebo ve formě fyzického nárazu. Fyzický náraz pak může směřovat k někomu jinému či sobě samému (sebepoškozování, sebedestrukce).** Za poslední více než 2 roky vnímáme v psychologických poradnách a ordinacích také zvýšenou agresi dětí vůči sobě, a to ve formě sebepoškozování až sebevražd. **Škála agresivního chování je velmi široká, od agresivního vyjadřování (verbální agresivita), přes fyzické napadání spolužáků i pedagogických pracovníků až po systematické napadání a ubližování, které lze označit jako šikana.** Hlavní příčinu dětské agresivity je třeba hledat doma. Příčin může být mnoho, ale dle mého názoru je třeba je hledat ve spolupráci s rodiči, komunikovat s nimi, pokud je to možné. Nebo se alespoň zajímat o rodinné zázemí dítěte.

Po návratu dětí do škol jsme se začali v naší PPP čím dál tím víc setkávat s tématem smrti jako takovým. V zimě roku 2022 jsme byli jako tým osloveni vedením jedné pražské střední školy, abychom s nimi spolupracovali v oblasti krizové intervence, jelikož se stalo velké neštěstí, kdy jejich žákyně spáchala sebevraždu. Bylo potřeba nastavit a změnit úhel naší odborné práce v PPP trochu jiným směrem, jelikož jsme předpokládali, že to bohužel nebude asi jediný případ. Na jaře 2022 **vznikl v PPP pro Prahu 1, 2 a 4 metodický materiál pro ředitele škol a pracovníky ŠPP, jak s takovou problematikou pracovat. Témata byla zaměřena na krizovou intervenci ve školách, práci s médii, organizaci intervenčních týmů a velmi důležitou a leckdy opomíjenou spolupráci ŠPP a ŠPZ.** Úzkou spolupráci obou pracovišť, vzájemnou znalost prostředí, v rámci pravidelných návštěv jak škol, tak i PPP vidím jako nejpřínosnější. Jako cenné vnímám i sdílení leckdy rozdílných pohledů na danou problematiku a možnost vzájemného sdílení. Školní psychologové mají širší možnosti práce dítěte ve školním prostředí, znají lépe jeho studijní návyky, výsledky apod. Leckdy se však žák či rodič v PPP svěří se svými obtížemi více pracovníkovi v PPP, který není součástí školního prostředí a může se cítit bezpečněji. Osvědčila se nám otevřená a včasná komunikace, stejně jako průběžná spolupráce. Ta souvisí s diagnostikou a následným doporučením pro školu v oblasti péče o studenty se speciálními vzdělávacími potřebami. Provází studenta od začátku před vstupem do školy (např. u přijímacích zkoušek), v průběhu celého studia až k jeho ukončení (maturita). Informace plynou obousměrně, od školy k poradně a zase zpět. Samozřejmě se zapojením rodičů.

Naším cílem bylo dát školám do ruky materiály, jak se vypořádat se ctí s nečekanými a traumatizujícími událostmi, kdy krizová intervence může předejít traumatizaci, umožnit zpracovat událost tady a teď, jít dál. S materiály byli seznámeni jak ředitelé našich škol, tak i výchovní poradci, metodici prevence či školní psychologové.

Tento materiál je nám bohužel hodil víc než dříve. Koncem března 2022 se na jedné střední škole stala velmi závažná trestná činnost, kdy došlo k zavraždění pedagoga školy žákem. Jakmile jsme se jako tým pracovníků PPP dozvěděli o této tragédii, okamžitě jsme začali plánovat všechny patřičné kroky. Spojili jsme se s vedením školy, zřizovatelem, intervenčním týmem Policie ČR a rozdělili si veškeré kompetence. Jednání byla náročná, ale efektivní. Po pracovním víkendu, kdy pracovníci PPP a vedení školy připravili materiály Krizového plánu a jednotlivých kroků, tým pracovníků PPP nastoupil do školy a úzce pracoval s postiženými a zasaženými celé školy, ať žáky, pedagogy či nepedagogickým sborem. Práce to byla velmi náročná pro všechny zúčastněné. Uvědomili jsme si, že v rámci krizové intervence v České republice velmi kvalitně pracují intervenční pracovníci IZS, ale chybí tým lidí, který by byl zaměřen na oblast školství v rámci déletrvající systematické práci v oblasti úmrtí, sebepoškozování,

pokusů o sebevraždu či vraždu. Této „služby“ jsme se rozhodli v naší PPP zhostit a ještě více a podrobněji jsme rozpracovali potřebné materiály.

Pracujeme v oblastech úmrtí pedagogů, žáků, ve všech krizových oblastech, které mají vliv na chod škol, zdravý vývoj žáků a psychickou odolnost pedagogů a všech zainteresovaných. Jako velkým, pomocníkem nám slouží třídnické hodiny, které se na mnoha našich školách staly součástí výuky. Třídnické hodiny dávají možnost k povídání, k uvolnění a zábavě, jsou nástrojem chvilkového zapomenutí na těžká období, které žáci prožívají. Mohou být prostorem pro „dobití“ energie, užití společného času, vybočením ze zaběhnuté rutiny, získáním nových informací o spolužácích či nových pozitivních zážitků. Pomáhají třídnímu učiteli udržet relativní přehled o tom, jak se děti aktuálně mají, cítí a zda nepotřebují intenzivnější péči. Poskytují prostor pro edukaci o aktuálních tématech, pro kombinaci praktické aktivity s teoretickým výkladem. Bylo doporučeno využívat ke spolupráci při vedení třídnických hodin školního psychologa či metodika prevence. Výhodou bylo, že se všichni zúčastnění vzájemně poznají i v neobvyklých situacích, v bezpečném prostoru, posílí se jejich vztahy, identifikují možné obtíže.

Za uplynulé období více než 2 let, se na našich školách přihodilo opravdu mnoho smutného, několik bohužel zdařilých sebevražd žáků, mnoho pokusů o sebevraždu, násilí na pedagogy či spolužácích, neakceptovatelné chování pedagogů vůči žákům či zákonným zástupcům. Ne vždy jsme se setkali s pochopením a nadšením vedení škol. Necháпали, proč máme potřebu pracovat se zasaženými jedinci či kolektivy. Jejich obavy pramenily z obav o medializaci problematiky, časté „zametání problémů pod koberec“ a špatné jméno školy. Po několika setkáních však valná většina pochopila, že vzájemná spolupráce pracovníků ŠPZ a škol je více než přínosná a jedna strana se bez druhé neobejde.

Velkou oporou nám v mnohém byl zřizovatel, konkrétně odbor školství MHMP a odbor primární prevence.

Do budoucna bychom rádi otevřeli v rámci jedné pražské PPP Centrum krizové intervence, které by řešilo problematiku krizových výjezdů a následné péče na všechny školy v Praze. Pracovníci tohoto centra by úzce spolupracovali se všemi odbornými pracovníky PPP, metodiky prevence a společně by vyjížděli do zasažených škol.

Odkazy a zdroje:

<http://www.ppppraha.cz/>

Cesty k pohodě ve školách – sdílení dobré praxe Centra prevence a metodické podpory při PPP a SPC Královehradecký kraj

Mgr. Jitka Musilová, Centrum prevence při PPP a SPC Hradec Králové

V rámci příspěvku chceme **sdílet pracovní zkušenosti týmu Centra prevence a metodické podpory při PPP a SPC KHK**. Zároveň chceme ukázat, proč nám náš směr práce připadá smysluplný a jaké vnímáme možnosti.

Vznik Centra prevence a metodické podpory při PPP a SPC KHK

Historie Centra prevence a metodické podpory při PPP a SPC KHK (CPMP) se začala mnohem dříve než loni, kdy 1. 9. 2023 CPMP oficiálně vzniklo.

Pro porozumění, proč a jak CPMP vznikalo, je třeba vejít trochu do minulosti Pedagogicko-psychologické poradny Královehradeckého kraje, kdy díky podpoře KÚ KHK bylo umožněno, že při poradně bude metodik prevence na celý úvazek v každém okresu, celkem tedy v 5 okresech. To byla významná událost. Každý z metodiků pracoval ve svém okresu, podle svých možností a schopností, ale v zásadě bez společného konceptu práce. Občas jsme se potkali, sdíleli své pracovní zážitky a zase jsme se rozešli.

Se změnou vedení v poradně byl nastaven jiný koncept práce, postavený více na spolupráci a sdílení. Byla vytvořena profesní skupina metodiků prevence, kdy jsme se začali potkávat častěji a začali jsme pracovat na sjednocování pracovních postupů metodiků prevence v rámci poradny.

Kromě sjednocování pracovních postupů, jsme se také společně bavili o tom, co nám v práci dělá radost a co je naopak náročné. Mezi náročnosti určitě patřilo i to, že jsme byli často zvaní do škol na programy všeobecné primární prevence v okamžiku, kdy ve škole byly časové prostoje, např. před prázdninami a pedagogové potřebovali vyplnit čas. Patřilo tam i to, že byla poptávaná všeobecná primární prevence v okamžiku, kdy již dávno měl ve škole běžet program selektivní primární prevence, což nebylo pedagogy rozpoznáno. Trápilo nás i to, kdy bylo správně vyhodnoceno a rozpoznáno, že se jedná o náročnou situaci, nicméně představa řešení byla mnohdy taková, že bude stačit 1, maximálně 2 návštěvy třídy a třída bude „opravená“, funkční a pedagogy to nebude stát mnoho úsilí, aby třída (znovu) fungovala.

Přemýšleli jsme nad tím, co můžeme dělat, abychom tyto situace proměnili a dospěli jsme k názoru, že potřebujeme podpořit zejména dospělé ve školách, abychom mohli následně efektivně pracovat s dětmi a žáky.

Kladli jsme si otázku, kdo má vliv na změnu ve škole? Jsou děti ty vlivné osoby, které mohou způsobit změnu? Ve své podstatě je to řečnická otázka, protože je zřejmé, že nejsou. Ten, kdo má vliv na změny ve škole, jsou dospělí v ní. A pokud je nezískáme do spolupráce, může nás to vést k vnímání naší práce jako marné.

A pak v roce 2019 přišla příležitost v podobě projektu zaměřeného na rozvoj duševního zdraví, který byl podpořený z Norských fondů. Už 2 roky předtím jsme uvažovali nad tím, jakým způsobem pedagogy podpořit, zapojit apod., takže jsme měli nápady „JAK“, ale bylo náročné „KDY“. Moc se nám hodilo, že jsme díky projektu získali možnost přijmout 2 pracovníky na pozici projektového metodika prevence, a tak už nás nebylo 5, ale 7, respektive 8 osob na 7 úvazků.

Vzhledem k tomu, že nás bylo více a bylo třeba více koordinovat naši práci, začali jsme uvažovat, jak na to. Projekt zaměřený na rozvoj duševního zdraví trval 3 roky, končil v dubnu 2024. Školní rok 2023/2024 jsme už prožili jako nové Centrum prevence a metodické podpory při PPP a SPC KHK.

Vznik CPMP nebyl úplně jednoduchou záležitostí, prošli jsme si i třaskavým obdobím, kdy jsme diskutovali o možnostech, způsobech a formách, jak budeme vzájemně propojení a jak budeme fungovat. Z pozice vedoucích CPMP můžu říci, že jsem si zavedení nového pracoviště představovala podstatně jednodušeji, než tomu pak ve skutečnosti bylo. S hrdostí však můžu aktuálně říci, že jsme plně funkčním samostatným pracovištěm, byť ve své podstatě částečně virtuálním, kdy jednotliví metodici prevence stále sídlí v poradnách daného okresu. Aktuálně máme 8 pracovníků CPMP s 8 úvazky, 5 okresních a 3 projektové pracovníky v rámci projektu IDZ. Zároveň zde chci zmínit, že vznik nového pracoviště CPMP by nebyl možný, kdybychom neměli absolutní podporu naší paní ředitelky a já bych jí ráda tímto poděkovala. Byla a je velkou podporou pro náš rozvoj, lidský i profesní.

Pracovní zkušenosti a koncept

Tímto se dostávám k představení konceptu naší práce. Za sebe (a doufám, že i za své kolegy) můžu říct, že jsem pyšná na to, že jsme se tématu duševního zdraví a jeho podpory a rozvoje věnovali mnohem dříve, než naši společnost zasáhla pandemie covidu 19 a tak jsme měli jakýsi náskok pro podporu rozvoje pedagogů.

Projekt podpořený z Norských fondů se zaměřoval i na práci s žáky, ale především na rozvoj kompetencí pedagogů v této oblasti. Během 3 kalendářních roků jsme pedagogům poskytli velké množství hodin metodických setkání, supervizí, vzdělávání apod.

Při úvahách o tom, jak směřovat naši práci v rámci CPMP hrálo roli více faktorů. Pořád jsme okresní metodici prevence a musíme reagovat na poptávku služeb přicházející ze spádových škol. Přesto nejsme bezmocní v plánování naší práce a ve vytyčení našeho směřování.

Rozhodli jsme se, že je pro nás důležité edukovat pedagogy (školní metodiky prevence, ale i ostatní) ohledně práce s žáky, ohledně komunikačních dovedností, ohledně wellbeingu (bezpečného klimatu) a jak ho zavádět ve školách. Jedině tak můžeme pomoci budovat zdravé prostředí ve školách.

To bohužel nikdy nemůže nastat tak, že bychom pracovali s žáky ve třídě, a poté, co by se udála žádaná změna, jsme třídu opustili a umožnili jim fungovat ve stávajícím nezměněném prostředí. Co by se dalo očekávat, že nastane? Jaká je šance, že vydobyté změny v chování žáků budou trvalé? Co si mají počít pedagogové, kteří v rámci své přípravy na povolání pedagoga neprošli žádným kurzem komunikačních dovedností nebo dovedností poradenského rozhovoru, kteří nemají hlubší povědomí o propojení emocí s kognitivní složkou apod.?

Je to hodně otázek, které nám ale pomáhaly formulovat koncept naší práce, který jsme krůček po krůčku dávali dohromady.

Rozhodli jsme se vybrat si několik škol a v nich intenzivně spolupracovat na proměně. Slovo spolupracovat je významné. Nutně předpokládá, že se nejedná pouze o práci metodiků při PPP, ale o práci všech zúčastněných osob v rámci školy. Tzn. třídních učitelů, školního poradenského pracoviště, zástupců vedení apod. My, jako metodici prevence při PPP, můžeme být pouze podnětem, provázejícím, osobou s nadhledem a náhledem. Nejsme ve školách ale ti, kdo mohou zařídit změnu jako takovou. My můžeme pomoci vytvářet podmínky a podporovat ke změnám, k odvaze podniknout některé kroky. Zodpovědnost za realizaci jednotlivých opatření mají v rukou daní kolegové ze škol.

25 škol v rámci celého KHK (postupně se připojily ještě další 3 školy, tedy 28 škol celkem) mělo možnost se po dobu 3 let rozvíjet. Každý toho využil podle svých možností a schopností.

Velmi vnímáme, že pro zdárné zavedení změn ve škole je zcela potřebná součinnost vedení školy. Je to jedna z nejdůležitějších klíčových složek. Ale i v případě neochoty vedení nebo části sboru

spolupracovat, jsme udělali dobrou zkušenost, kdy jsme podpořili ty z učitelů, kdo měli o tento typ práce zájem a mohli z toho tak oni i jejich žáci profitovat.

Možná neproměníme celý svět a hned, ale umožňujeme činit malé krůčky, ze kterých se skládá cesta. (Cesta k pohodě ve školách...)

V první řadě jsme se rozhodli, že pedagogům poskytneme kvalitní vzdělávání v oblasti komunikační, emoční a osobnostní a zároveň v metodikách pro práci se třídou. Máme za to, že jediné tehdy, když lidé rozumí tomu „proč“, jsou ochotni hledat „jak“ a následně to realizovat. Pokud máme ukotvení například v tom, proč je výhodné mluvit s žáky, kolegy nebo rodiče respektujícím způsobem (a co to vlastně ten respektující způsob je a že to neznamena bezhraničnost nebo že si každý může dělat, co chce) a čeho všeho díky tomu můžeme dosáhnout, jsme pak ochotnější k tomu rozvíjet své chování tímto směrem. Podobných příkladů by samozřejmě mohlo být více.

Je nám jasné, že bez projektové finanční podpory by tato vzdělávání nebyla možná. Jsme však zároveň přesvědčení, že pro školy jsou podobná vzdělávání víceméně dostupná (pokud se pro ně rozhodnou) nebo můžeme tuto službu saturovat i my, metodici prevenci při PPP. Věřím tomu, že máme mnoho kompetencí a jsme vzdělaní lidé, schopní předávat své poznatky, schopnosti, dovednosti dále.

Dále jsme pomocí metodických setkávání pomáhali zavádět nabyté znalosti a dovednosti do praxe. Jako podstatnou složku zde vnímám pravidelnost setkávání a zároveň samozřejmě vytvoření důvěryhodného vztahu mezi metodikem a pedagogy. K tomu je zapotřebí čas. Máme ověřenou zkušenost setkávat se cca 1x za 6-8 týdnů (lépe 6 než 8) a se skupinou lidí, kteří nejsou a priori nastavení proti a od začátku s námi bojují. Nejistota, obavy jsou jistě v prvních chvílích namísto, pokud se zároveň pojí se zvědavostí a ochotou dozvídat se nové věci, dokážeme upracovat velké množství práce. Pokud však musíme dokazovat, že naše práce má smysl téměř v každém setkání, efekt metodických setkání se snižuje. Aktuálně pracujeme tak, že jsme na školách (zapojených do dlouhodobější práce s námi v rámci ročního projektu) vytvořili minitýmy pro práci s námi, kde se angažují lidé, kterým to dává smysl. A pokud mají příležitost, předávají případně ve sboru dále nabyté zkušenosti a dovednosti.

Poskytli jsme pedagogům také supervizní podporu, která má trochu jiné atributy než metodické doprovázení. Naším záměrem je šířit ve školství osvětu, proč a k čemu je supervize výhodná a vhodná a proč je to profesní nástroj, který by měl být využíváný.

Následně jsme pracovali i s třídními kolektivy, kdy jsme pro práci s nimi vytvořili dvě metodiky a deskovou hru s tématem rozvoje, psychické pohody, odolnosti. Metodiky jsme i vydali. Název jedné je „Cesta, jak být v pohodě se sebou i druhými (teoretická a praktická část)“ a druhé „Být v pohodě je zážitek (teoretická a praktická část). Obě metodiky se vzájemně doplňují.

To, že někteří pedagogové mohli uvidět smysl v naší práci, dokládají jejich reflexe jednotlivých částí naší práce v rámci projektu z NF.

Pro příklad zde některé uvádím:

V rámci projektu jsme se s kolegyní měly možnost zúčastnit supervizí. Byla to pro mě úplně nová zkušenost. Teď jsem opravdu nadšená. Myslím, že je to skvělý nástroj pro podporu učitelů a určitě by bylo moc fajn mít ji k dispozici i nadále. Pokaždé jsme probraly se supervizorkou problémy, které nás zrovna pracovně nejvíce trápily a dostaly jsme možnost podívat se na to z různých úhlů pohledu. Nakonec jsme odcházely povzbuzené, ošetřené a naladěné k překonávání dalších výzev. Nejlepší na tom celém je, že Vám nikdo nenařizuje, jak to máte udělat, ale vlastně si na to přijde každý sám. Také oceňuji bezpečné mimoškolní prostředí.

Na metodická setkání jsem se pokaždé těšila. Paní metodička nám dala hodně prostoru se tzv. "vypovídat" o tom, co právě prožíváme, jak se cítíme, co řešíme a nabídla nám podporu, vedení nebo uklidnění podle potřeby. Moc jsme si s kolegyní užily chvíle relaxací a osobnostního rozvoje. Není vůbec špatné, když do školy takto zavítá někdo "zvenčí" a přinese s sebou nové informace a podporu. Jak supervize, tak metodická vedení jsou určitě skvělým nástrojem proti vyhoření učitelů.

V rámci projektu jsem absolvovala mnoho skvělých školení od velmi pečlivě vybraných lektorů. Každé mělo pro můj pracovní i osobní život nějaký význam. Čerpám z toho každý den. Velkým přínosem pro mě také bylo školení na program Zipyho a Jablíkovi kamarádi.

Jsme neskutečně rády za možnost zapojit se do projektu, protože to pro naši práci měl velký přínos a byl v mnohém inspirující.

V dalším projektu (který probíhá v období září 2024 – červen 2028) postupujeme velmi obdobným způsobem. Každý školní rok pracujeme (kromě běžné práce metodiků prevence při PPP) s 15 školami, kde poskytujeme vzdělávání v klíčových dovednostech, metodicky doprovázíme a nabízíme supervizní podporu. Mimo jiné učíme pedagogy, jak pracovat s třídními kolektivy, když chceme žáky podpořit v rozvoji psychické odolnosti a bezpečí.

Oproti předchozí zkušenosti je tato práce odlišná v tom, že s každou školou pracujeme 1 školní rok. Vnímáme, že bezpečné navázání vztahu, může někdy trvat delší dobu a pak nemusí být efektivita tak přímo viditelná. Zároveň i zde platí, co jsem uváděla výše. Každý nabízené možnosti využije podle svých možností a schopností.

Jsme rádi, že můžeme propojovat běžné činnosti metodiků prevence při PPP s projektovými aktivitami, protože díky nim máme možnost využít personální posílení. Můžeme tak zvládnout více činností a být nápomocní ve více školách, více lidem. A to nám připadá smysluplné.

Zároveň nám dává smysl, že můžeme pracovat více systematicky a nemusíme (s trochou nadsázky) „jen čekat“, až si někdo zažádá o poskytnutí poradenské služby, vedení programu primární prevence apod. Můžeme nastavovat komunikaci se školami a deklarovat, co vnímáme ve školách jako zásadní a jakým způsobem jsme schopní a ochotní participovat na rozvoji. Poskytujeme dlouhodobou systematickou práci / prevenci, která necílí pouze na žáky, ale zejména na spolupráci s pedagogy. Protože bez spolupráce pedagogů změna není téměř možná.

Závěr

Vidíme velký smysl v edukaci a doprovázení dospělých ve školách, pokud chceme proměňovat prostředí a spoluvytvářet bezpečné klima pro všechny zúčastněné.

Ať už vedení programů primární prevence nebo učení se novým dovednostem (ať už kognitivním nebo sociálním či dalším) může být více efektivní, pokud pracujeme v prostředí, které náš mozek vyhodnocuje jako bezpečné.

Odkazy a zdroje:

<http://www.poradenstvihhk.cz/>

Prevence šikany v praxi: Program KiVa na ZŠ Jana Babáka v Brně

Ing. Marcela Kovářiková (ZŠ Jana Babáka, Brno), Mgr. Marie Chlápek (Schola Empirica), Mgr. Monika Kotrbová (Schola Empirica)

KiVa je celoškolský program prevence a intervence šikany pro základní školy. Do České republiky ho v roce 2020 z Finska přenesla organizace Schola Empirica a pilotně ověřila jeho účinnosti. V současné době s programem pracuje 81 českých základních škol. Jednou z nich je také Základní škola Jana Babáka v Brně, která se do programu zapojila ve školním roce 2023/2024. V článku se dozvíte, v čem program spočívá a jak si s jeho implementací poradili na ZŠ Jana Babáka v Brně. Koordinátorka programu Marcela Kovářiková krok po kroku představí, co jim program přinesl, jak si poradili s implementací a na co je dobré myslet při přípravách.

KiVa je inovativní program zaměřený na prevenci šikany a podporu pozitivního klima na školách. Vznikl v roce 2006 ve Finsku na univerzitě v Turku jako odpověď na závažné společenské problémy spojené se šikanou. Jeho efektivita byla podložena řadou vědeckých studií a program je dnes implementován ve více než dvaceti zemích po celém světě. Do České republiky byl program přenesen a adaptován organizací SCHOLA EMPIRICA a v letech 2020–2022 byla jeho účinnost ověřena na 24 základních školách. Výsledky pilotního výzkumu ukázaly, že může program úspěšně fungovat i v místním kontextu.

Program KiVa je postaven na třech klíčových pilířích: **(1) Prevenci (Univerzální opatření):** Důležitou součástí programu jsou vzdělávací aktivity pro žáky, které podporují empatii, spolupráci a respekt. Pravidelné lekce jsou zaměřeny na budování dovedností, které pomáhají předcházet šikaně a zlepšovat sociální vztahy. **(2) Intervenci (Cílená opatření):** Program obsahuje jasně definované postupy pro řešení případů šikany. KiVa tým, který tvoří školení pedagogové, rychle reaguje na incidenty a poskytuje podporu jak obětem, tak agresorům. **(3) Monitoring:** Pravidelné dotazníkové šetření mezi žáky pomáhá sledovat stav školního klima, identifikovat problémy a hodnotit účinnost programu. Tento systematický přístup umožňuje školám dlouhodobě zlepšovat své prostředí.

KiVa se vyznačuje komplexním přístupem, který zahrnuje celou školní komunitu – žáky, učitele i rodiče. Program tedy nepředstavuje pouze sadu nástrojů proti šikaně, ale komplexní strategii pro zlepšení vztahů a vytvoření bezpečnějšího a přátelského prostředí, kde se každé dítě může cítit respektováno a podporováno. Program tak působí nejen na snížení výskytu šikany, ale zlepšuje celkové klima školy a akademické výsledky žáků.

KiVa na ZŠ Jana Babáka v Brně: krok po kroku

1. Plánování

Při zavádění programu nám nejvíce pomohlo mít vše spojené s KiVou dobře zorganizované, rozplánované a získat podporu ze strany vedení školy a rodičovské veřejnosti. Tyto dva faktory jsou pro implementaci stěžejní. Rozepsali jsme si, jakým způsobem, koho a v jakých časových intervalech budeme o realizaci programu KiVa na škole informovat, kdy se bude scházet KiVa tým a kdy se budou

uskutečňovat evaluační schůzky s třídními učiteli. Chcete-li, aby projekt dobře fungoval, nesmíte zapomenout na sdílení zkušeností, nápadů a názorů všech účastníků (tedy i žáků, rodičů).

2. Začátek

Vše skutečné začne až poté, kdy uděláte na své škole první krok. A prvním krokem je domluva, kdo bude v KiVa týmu. KiVa tým je skupina pracovníků školy, která vše spojené s programem organizačně zajišťuje. Osvědčilo se nám mít v KiVa týmu pracovníka z vedení školy, školního metodika prevence a zapáleného pedagoga - zástupce z 1. i 2. stupně školy. Náš školní KiVa tým čítá 5 pedagogů.

KiVa program obsahuje 3 oddíly, 1. oddíl pro 1. - 3. ročníky, 2. oddíl pro 4. - 6. ročník a 3. oddíl pro 7. - 9. ročník. Každý oddíl má připravený svůj Manuál pro učitele, který obsahuje konkrétní aktivity do hodin. K dispozici jsou také online počítačové hry, videa a připravené prezentace, které vyučujícím pomáhají naplánovat si hodinu. Materiálů je ohromné množství, podpora programu je úžasná a velmi motivační, na druhou stranu může být prostudování všech materiálů časově náročné. Nám se proto osvědčilo si materiály v klidu a důkladně prostudovat, zjistit do hloubky, co vše obsahují a jaké aktivity nabízí. Doporučuji tuto část práce opravdu nezanedbat. Čas vložený do příprav se bohatě vrátí v průběhu realizace.

3. Realizace

Program jsme v 1. školním roce realizovali celoplošně – ve všech třídách a ročnících. Do programu se zapojilo přes 600 žáků - 27 tříd a 27 třídních učitelů spolu s asistenty pedagoga. V následném školním roce jsme se rozhodli do programu zapojit jen třídy vybraných ročníků: 2., 4. a 7. ročník. Program KiVa byl vždy realizován třídním učitelem v kolektivu třídy. K učitelům se v případě potřeby mohla přidružit do tandemového vedení hodiny i školní psycholožka nebo člen KiVa týmu. Aktivitám programu KiVa věnujeme vždy 2 vyučovací hodiny v měsíci. Program je realizovaný v konkrétně určené třídnické hodině (na 2. stupni školy v 1. vyučovací hodině v pondělí), nebo ve dni konkrétního týdne podle volby třídního učitele (na 1. stupni školy). Vždy se však jedná o stejný a pro celou školu závazný týden. Plán jsme si vytvořili hned na začátku školního roku pro celý školní rok (obr. 1). To se ukázalo jako důležité a nezbytné pro plánování dalších akcí. Realizace se stala na pokyn vedení školy závazná pro všechny třídní učitele.

4. Vedení zpětné vazby a sdílení materiálů

Každý oddíl obsahuje velké množství materiálů, nestane se proto, že by aktivity v jednotlivých ročnících bylo nutné opakovat. Přesto je dobré mít o odučených aktivitách přehled. Po ukončení každé lekce zaznamenávali třídní učitelé zpětnou vazbu do školou vytvořeného sdíleného hodnotícího formuláře (obr. 2). To se ukázalo jako praktické z důvodu změn během školního roku. Stane se, že třídní učitel musí být z nějakého důvodu změněn, vrátí se kolegyně po mateřské dovolené, nastoupí noví kolegové, apod. Proto se vedení zpětné vazby, mimo slovní evaluaci ukázalo být velmi cenným nástrojem.

Za další nezbytný bod podpory implementace KiVy ve škole považujeme vytvoření sdíleného úložiště materiálů formou eSborovny. Úložiště u nás vzniklo postupně. Na každou plánovanou lekci - vyučující hodinu - vkládal školní koordinátor programu konkrétní aktivity do sdíleného úložiště (obr. 3). Umožnil tak postupný vznik celkového školního elektronického úložiště programu KiVa členěného na jednotlivé lekce tak, jak jej program KiVa nabízí. Školní koordinátor tímto zároveň velmi usnadnil práci jednotlivým třídním učitelům. Předložil jim konkrétní náplň lekce. Zároveň jsme tím, jako škola, dosáhli jednotnosti

výuky KiVa lekcí v ročnících. Není důležité, jakou formu ukládání souborů zvolíte, jedná se však o nutný krok, bez kterého si realizaci programu neumíme vůbec představit.

Závěrem

Ve skutečnosti je získaných zkušeností z realizace KiVy mnohem více. Zkušenosti se samozřejmě budou lišit i podle velikosti školy, lokality, ve které škola leží, předchází školní práci s programy zavádějícími dobré klima ve škole. Při realizaci programu KiVa jsme u nás ve škole získali další příležitosti ke společné práci, ke sdílení zkušeností z práce ve třídách. Díky KiVě jsme získali také velkou podporu ze strany rodičů a zřizovatele. V průběhu realizace KiVa programu je několik schůzek a online setkání všech týmů zapojených škol v rámci republiky. Licenční partner si je vědom důležitosti podpory a vzájemného sdílení. Na KiVu nebudete nikdy sami!

Obr. 1: Ukázka školního kalendáře

Obr. 2: Hodnotící formulář

A		B	C	D	E	F	G
Vyučující lekce	Magdalena Bašeová						
Téma/Název lekce	Poznejme své spolužáky						
Cíl lekce	Seznámit děti - Co je to KiVa ?						
Název aktivity	strana	metody práce	čas	hodnocení - prosím podrobně			
0 Postav se na čáru		hra	5	Děti přemýšlely jak se cítí ve škole.			
1 Bezpečí a nebezpečí		prezentace obrázků	10	Děti diskutovaly nad obrázky.			
2 spolužák		hrapolož ruku apod.	15	Děti hra bavila.			
3		rozhovor	10	informací.			
4 Trs balónků		kreslení rodiny a vztahů	25	Děti tato aktivita bavila, obrázek ukazovaly ostatním.			
5 Vizualizační cvičení		čtení příběhu	10	Příjemné zakončení lekce			

Obr. 3: Sdílené úložiště pro 3. oddíl

+ Nové ▾ Podrobnosti stránky Analýza

📁 Název ▾ Změněno ▾ Autor změny

✓	📁	1_ téma šikana	...	📄	Před několika seku...	Marcela Kc
	📁	2.téma - já a ostatní			19.01.2024	Marcela Kc
	📁	3.téma - podoby a mechanismy šikany			04.04.2024	Marcela Kc
	📁	4.téma - poslední			19.04.2024	Marcela Kc
	📁	listopad 2023			31.10.2023	Marcela Kc
	📁	říjen 2023 - 2.vyučovací hodiny			15.10.2023	Marcela Kc
	📁	září 2023 - 2 vyučovací hodiny			22.08.2023	Jana Jouro

Publikováno 17.

Odkazy a zdroje:

<https://www.scholaempirica.org/metodiky/kiva/>

<https://www.facebook.com/scholaempirica>

Pilotní projekt: Screening rizikového chování u žáků v Židlochovicích

Mgr. Jan Veselý PhD., PREV education, s.r.o., Brno

„Screening rizikového chování je celosvětově uznávaným nástrojem k identifikaci faktorů, které přispívají k rozvoji závislosti, násilí a dalších negativních jevů u mládeže.“ (UNODC, 2018).

Rizikové chování u dětí a dospívajících je téma, které si zaslouží pozornost nejen pedagogů, ale také odborníků na prevenci a širší veřejnosti. S cílem hlouběji porozumět tomuto fenoménu a navrhnout efektivní preventivní opatření.

Realizátorem bylo město Židlochovice. Projekt byl veden Janem Veselým, odborníkem na prevenci a zakladatelem společnosti PREV education, která se zaměřuje na vzdělávací a preventivní aktivity v této oblasti.

Průběh projektu

Projekt probíhal v období leden až červen roku 2023 a zapojilo se do něj celkem 18 tříd – 14 tříd základních škol a 4 třídy víceletého gymnázia. Cílovou skupinou byli žáci ve věku 12–15 let, což odpovídá 2. stupni základních škol a nižším ročníkům víceletých gymnázií. Celkový počet respondentů se vyšplhal na 418 žáků. V každé třídě bylo zapojeno min. 85 % žáků z celkového počtu.

Metodologie a průběh šetření

Jednou z klíčových metod projektu bylo anonymní dotazníkové šetření. To bylo zaměřeno na mapování rizikového chování, jako je například užívání návykových látek, sebepoškozování, problémy s duševní pohodou, nadměrné trávení času v online prostředí nebo problematika poruch příjmu potravy apod. Screening probíhal formou on-line dotazníků „SafeEdu Screening“©. Dotazníky byly distribuovány online a jejich anonymitu zajišťovali vyškolení lektori. Kromě samotných žáků byli do projektu zapojeni také školní metodici a další odborníci z oblasti prevence. „Screening rizikového chování má za cíl identifikovat potenciální rizika v chování dětí, která by se jinak mohla snadno přehlédnout. Díky včasné identifikaci těchto oblastí je možné lépe cílit preventivní programy a poskytovat účinnější pomoc.“ (Skácelová, 2014).

Základní výsledky projektu

Výsledky ukázaly několik alarmujících trendů, na které je nutné se zaměřit:

- Duševní pohoda a sebepoškozování: Přibližně 33 % žáků přiznalo, že si někdy ublížilo. U dalších 48 % žáků byly zaznamenány opakované psychické potíže, jako je stres, úzkost nebo pocity nepohody. Tyto faktory mohou mít dlouhodobý dopad na vývoj dětí.
- Poruchy příjmu potravy: Čtvrtina dotázaných uvedla, že má osobní zkušenost s poruchou příjmu potravy. Dalších 40 % žáků zná někoho ve svém okolí, kdo se s tímto problémem potýká. Nejvíce ohroženou skupinou jsou dívky.

- On-line závislosti: Významná část žáků tráví o víkendech na internetu více než 5 hodin denně, přičemž 8 % uvedlo dokonce 9 a více hodin. Tento čas je většinou věnován sledování videí a chatování s přáteli. Polovina žáků zároveň přiznala, že kvůli času strávenému online zažila určité problémy.
- Návykové látky: Užívání nikotinových sáčků, cigaret a e-cigaret vykazuje vzrůstající trend. E-cigaretu vyzkoušela polovina dotázaných a čtvrtina ji užila více než desetkrát. Alkohol se stal dostupným a běžně užívaným, přičemž 50 % žáků uvedlo, že za poslední měsíc pilo alkohol 1–3krát.
- Vztahy ve třídách: Více než dvě třetiny žáků zažily opakované slovní napadení ze strany spolužáků a pětina byla fyzicky napadena. Tyto výsledky jasně ukazují na nutnost zlepšení třídního klimatu a budování zdravých vztahů mezi žáky. K tomu dodává Mareš & Křivohlavý (2019): „Screening vztahů a rizikového chování ve školní třídě odhaluje nejen aktuální problémy, ale pomáhá předcházet jejich eskalaci a přispívá ke zlepšení klimatu celé třídy.“

Význam projektu pro praxi

Pilotní projekt přinesl cenná data, která mohou sloužit jako základ pro tvorbu efektivních preventivních programů na školách. Jak uvádí Národní monitorovací středisko (2023): „Screening rizikového chování je klíčovým nástrojem pro sledování trendů v oblasti užívání návykových látek, šikany a dalších negativních jevů mezi mladistvými.“

Zároveň pilot ukázal, že problémy spojené s duševním zdravím, závislostmi a vztahy ve třídách se výrazně promítají do života žáků a ovlivňují jejich výkon ve škole i celkovou kvalitu života.

Výstupy projektu nabízí několik klíčových doporučení

- Primární prevence: Projekty zaměřené na prevenci užívání návykových látek, zvládání stresu a práce s emocemi by měly být součástí vzdělávacích programů na školách. Je důležité pracovat se všemi žáky a předcházet rizikovým formám chování.
- Ingervenční prevence: Pro žáky, u kterých byly identifikovány vyšší rizika (např. sebepoškozování nebo problémy s poruchami příjmu potravy), by měla být zajištěna individuální odborná pomoc. Zapojení školních psychologů je v tomto směru klíčové.
- Podpora třídního kolektivu: Významným prvkem prevence je budování zdravého klimatu ve třídě. Doporučuje se organizovat stmelovací akce, třídní projekty a pravidelné třídní hodiny, kde se mohou žáci bezpečně vyjádřit a řešit případné konflikty.
- Edukační aktivity pro pedagogy: Učitelé by měli být pravidelně školeni v identifikaci rizikového chování a jeho řešení. Součástí této podpory by měly být také workshopy zaměřené na zvládání krizových situací a komunikaci s žáky.
- Zapojení rodičů: Informovanost rodičů o rizikovém chování jejich dětí je zásadní. Rodiče by měli být aktivně zapojeni do preventivních programů a měli by mít možnost konzultovat problémy svých dětí s odborníky.

Závěr

Tento pilotní projekt poukázal na naléhavost problematiky rizikového chování u dětí a dospívajících, která má přímý dopad na jejich psychické zdraví, sociální vztahy a celkovou kvalitu života. Mapování aktuální situace mezi dětmi je nezbytnou součástí preventivních strategií. „Rizikové chování u dětí a mládeže lze efektivně podchytit a minimalizovat díky pravidelnému screeningu, který je základem preventivních strategií na školách.“ (MŠMT, 2023)

Výsledky projektu jasně ukázaly, že rizikové chování, jako je užívání návykových látek, sebepoškozování, problémy s duševní pohodou či závislost na digitálních technologiích, se stává stále aktuálnějším tématem, které vyžaduje systematický a komplexní přístup. Jak uvádí Skácelová (2014): „Screening rizikového chování má za cíl identifikovat potenciální rizika v chování dětí, která by se jinak mohla snadno přehlédnout. Díky včasné identifikaci těchto oblastí je možné lépe cílit preventivní programy a poskytovat účinnější pomoc.“

Projekt přinesl nejen cenná data k porozumění aktuálním trendům v rizikovém chování, ale také ukázal, jak důležité je propojení všech klíčových aktérů – odborníků, školních pracovníků a rodičů. Tento přístup umožňuje vytvoření efektivního preventivního systému, který se neomezuje pouze na řešení již existujících problémů, ale soustředí se i na prevenci jejich vzniku. Jak uvádí Černý a Jedlička (2016), „screening slouží jako základní nástroj pro plánování preventivní strategie, která by měla být součástí každodenní praxe školních zařízení.“

Výsledky projektu mohou posloužit jako modelový příklad pro další kraje a města, která chtějí vytvořit funkční systém prevence rizikového chování. Zapojením školních metodiků prevence, pedagogů, školních psychologů i rodičů lze efektivně podchytit rizikové faktory včas a nabídnout mladým lidem podporu, kterou potřebují pro zvládnutí náročného období dospívání. Jak zdůrazňuje Kalina (2015), „včasný screening rizikového chování pomáhá odhalit začínající problémy v oblastech, jako je užívání návykových látek, školní šikana či nelátkové závislosti.“

Díky systematickému přístupu – včetně zmapované aktuální situaci - a propojení aktérů prevence může být vytvořen účinný rámec, který nejen pomáhá dětem a dospívajícím zvládat zátěžová období, ale zároveň přispívá k podpoře jejich zdravého vývoje a budování bezpečného prostředí ve školách i rodinách.

Odkazy a zdroje:

Černý, D., & Jedlička, P. (2016). Screening rizikového chování: Metodika a praxe. Praha: Národní ústav pro vzdělávání.

Kalina, K. (2015). Rizikové chování dětí a mladistvých: Mezioborové přístupy. Praha: Grada.

Mareš, J., & Křivohlavý, J. (2019). Psychologie školní třídy. Praha: Portál.

MŠMT – Strategie prevence rizikového chování (2023). Průvodce prevencí ve školním prostředí. Dostupné z: www.msmt.cz

Národní monitorovací středisko pro drogy a závislosti (2023). Dopady rizikového chování na mládež v ČR. Dostupné z: www.drogy-info.cz

PREV education (2024). Screening prevalence rizikového chování. Dostupné z: www.prev.cz

Skácelová, L. (2014). Rizikové chování u dětí a mládeže. Brno: Masarykova univerzita.

UNODC (2018). Global Youth Risk Behaviour Survey. Dostupné z: www.unodc.org

Práce a odpovědnost pedagogů při řešení problémových situací ve třídách

Mgr. Iva Burešová, SVP HELP Uherské Hradiště

Popis programu

Práce a odpovědnost pedagogů při řešení problémových situací ve třídách přímo souvisí s prací s třídními kolektivy v rámci primární prevence rizikového chování. Jedná se především o programy zaměřené na řešení vztahů v třídních kolektivech, šikany, nerespektování pokynů pedagogů, nerespektování a nedodržování školního řádu, neplnění povinností, nedorozumění a neshody žáků s pedagogy. V podmínkách programů se vždy požaduje aktivní zapojení pedagoga do programu. Často se jedná o přítomnost pedagoga v programu a jeho zapojení do realizovaných aktivit. I v našem zařízení takto práce s pedagogy v minulosti probíhala. V průběhu vývoje ale bylo nutné začít hledat efektivnější způsob zapojení pedagogů do programů primární prevence. Ukázalo se, že jejich aktivní přístup při řešení problémových situací ve třídách v čase mezi jednotlivými programy výrazně ovlivňuje výsledek programů PP RCH. Nelze proto oddělit práci se třídami od práce s pedagogy a jejich vedením k přijetí odpovědnosti za konečný výsledek. Tento způsob práce je součástí programů PPRCH realizovaných v SVP HELP v Uherském Hradišti. Významnou úlohu má především v selektivní a indikované primární prevenci. Jedná se o práci s pedagogy založené na možnosti zprostředkovat jim pohled na práci se třídou, se kterou pracuje v případě primární prevence jiný odborník. Pedagog přítomný v programu, který není zatížený vedením výuky, zapisováním do třídní knihy, kontrolou domácího úkolu, opakováním učiva, vysvětlováním nového učiva apod., má více možností všimnout si žáků, jejich projevů chování, vzájemných interakcí, neverbálních signálů a podnětů, na které skupina (třída) reaguje pozitivně nebo naopak negativně. Stejně tak může sledovat reakce žáků na projev vedoucího programu a jeho komunikaci s nimi a přitom promýšlet způsoby, jak efektivně pracovat s celým třídním kolektivem, případně jednotlivci. Učitelé při tomto způsobu práce získávají nový pohled na třídu nebo jednotlivce, který následně konzultují s vedoucím programu PPRCH. Mají možnost sami nacházet, jak na žáky výchovně působit a tím aktivně pozitivně ovlivnit výsledek programů zaměřených na rizikové chování a řešení konkrétních negativních jevů v chování. V pojetí naší práce se tedy aktivním zapojením pedagoga do programu rozumí jeho angažovanost v hledání možností, jak působit na žáky v rámci své práce s celým třídním kolektivem. Nechceme tedy pedagoga zaměstnat jeho zapojením do her a technik stejně jako je při výuce zaměstnaný vedením výuky a znemožnit mu tak všimnout si i detailnějších projevů žáků. Snažíme se o to, aby pedagog rozvíjel svoje dovednosti v oblasti pedagogické diagnostiky pozorováním, vnímáním diskuze v komunitním kruhu a sledováním realizace a vedení her a technik, a z toho dokázal

sám vyvodit své závěry k další práci se třídou. Pedagogové jsou vedeni k tomu, že má význam se žáky bezpečným způsobem diskutovat, dát jim prostor k vyjadřování jejich názorů a postojů, které je ale nutné v případě potřeby vhodným způsobem pozitivně formovat. Stejně tak, že při realizaci her lze žáky směřovat k zamyšlení nad svým chováním a podporovat správné vzorce chování. Své spontánní závěry a postřehy z tohoto způsobu práce má pedagog možnost ihned po realizaci každého jednotlivého programu sdílet s vedoucím programu a to ve velmi stručné podobě. Podrobnější rozbor probíhá při konzultaci nejdříve následující den, nejpozději však do jednoho týdne po práci se třídou. Své získané poznatky z programu o výchovném působení a vedení žáků, které zkonultovali s nezávislým odborníkem, potom učitelé využívají nejenom při práci se třídou, kde proběhl program primární prevence, ale i při své další pedagogické práci a pro svůj profesní růst. Nestranný pohled pracovníků primární prevence na fungování třídy i jednotlivců a z toho plynoucí doporučení pro další práci, zaměřená na řešení problémů ve třídě jsou pedagogům vysvětlena a zdůvodněna. Je žádoucí, aby každý účastník konzultace měl své poznatky z programu, které může využít pro další práci se třídou zpracované v písemné podobě, protože se jedná o součást zprávy vydané poradenským zařízením. Tato zpráva z programu obsahuje samozřejmě i doporučení pro práci se třídou zpracované poradenským zařízením. Pokud pedagog nemá písemně zpracované své poznatky z programu, neobdrží ani zprávu z poradenského zařízení z důvodu, že zpráva není kompletní. Pokud však zprávu ve škole požadují, je tento přístup pedagoga ve zprávě zaznamenán. V takovém případě často není ani domluvený termín další práce se třídou.

Obsahem realizovaných konzultací je:

- Při opakovaných programech v jedné třídě proběhne nejprve vyhodnocení dosažených pozitivních změn ve třídním kolektivu.
- Vyhodnocení poznatků pedagoga, který byl přítomný v programu, a které může využít pro další práci se třídou.
- Předání a vysvětlení doporučení odborných pracovníků k práci se třídou,
- Domluvení další spolupráce (např. účast na rodičovské schůzce, nabídnutí dalších možností práce s jednotlivci, jejichž projevy chování mají negativní dopad na žáky ve třídě. Jedná se především o individuální konzultace žáka společně s jeho zákonnými zástupci ve SVP).
- Domluvení dalšího termínu práce se třídou a tím i termínu další konzultace s pedagogem.

U popsaného způsobu práce není tedy vždy bezpodmínečně nutná přítomnost třídního učitele v programu, požaduje se ale přítomnost pedagoga, který chce třídě pomoci a ve třídě vyučuje. Po celou

dobu práce se třídou a tedy i pedagogem, se ale musí jednat o stále stejného pedagoga. Nelze, aby se pedagogové u jednotlivých programů střídali.

K tomuto námi realizovanému způsobu práce s pedagogy nás tedy vedly postoje některých pedagogů k práci odborníků v primárně preventivních zařízeních a Pedagogicko-psychologických poradnách a jejich neochota podílet se na výsledku primárně preventivních programů ve třídách. Nelze opomenout také jejich nedůvěru na možnosti změny pozitivním směrem. Dalším důvodem byly reakce žáků v programech primární prevence a jejich výpovědi o způsobu komunikace některých pedagogů a jejich projevech chování vůči nim. Pedagogové tak někdy nevědomě svým přístupem podporovali rozvoj rizikového chování u žáků nebo studentů.

Efektivita programů také souvisí s tím, jak pedagogové ve školách dokáží vyhodnotit problémovou situaci ve třídních kolektivech a řešení neodkládat. Včasný zásah a vhodná volba programu primární prevence tím pádem také ovlivňuje konečný výsledek. Jedná se hlavně o vhodnou volbu programu primární prevence, tzn. všeobecnou, selektivní nebo indikovanou. Při problémech ve třídních kolektivech lze totiž realizaci programu všeobecné primární prevence k danému rizikovému chování, které se ve třídě vyskytuje, téměř považovat za ztrátu času, která by se již mohla využít k cílenému řešení. Při vyjednávání zakázky o realizaci programů primární prevence však lze tomuto předejít, pokud škola o potížích, se kterými se potýká a které se snaží podle svých možností řešit, dokáže otevřeně hovořit se zařízením, se kterým v rámci programů primární prevence spolupracuje.

Doporučují se i vzájemné náslechy pedagogů ve třídách ve spolupráci se školními psychology, školními speciálními pedagogy, metodiky prevence a výchovnými poradci. Tato doporučovaná práce je podrobněji popsána v části „Návaznosti, a vhodné kombinace“.

Východiska programu

Při práci s pedagogy vycházíme z toho, že pedagogové svým přístupem k žákům, verbálním i neverbálním vyjadřováním svých názorů a postojů k jednotlivcům i skupinám, návykovým látkám a dalším typům rizikového chování ovlivňují utváření názorů a postojů žáků ke zdravému životnímu stylu. Svým projevem, komunikací, důsledností a nepředstíraným zájmem o žáky tak přispívají k řešení projevů rizikového chování ve školách i mimo školu. Efektivita programů primární prevence a jeho výsledek se tedy odvíjí nejenom od samotné práce se třídami při programech PP RCH, ale také od ochoty pedagogů spolupracovat na řešeném problému a přijetím jejich odpovědnosti za konečný výsledek. Odpovědnost tedy nelze ponechat pouze na organizaci, kterou škola oslovila z důvodu realizace programu PP RCH k předcházení nebo řešení negativních jevů v chování. Negativním faktorem, který ovlivňuje výsledek

práce je neochota pedagogů podílet se na řešení problémů ve třídách a jejich odmítavý postoj k práci poradenských zařízení a organizací, které programy PP RCH realizují.

Dalším východiskem bylo, že:

- Někteří pedagogové vnímají práci poradenských pracovníků pouze jako předávání teoretických doporučení s chybějící praktickou zkušeností při práci s celými třídními kolektivy.
- Ne všichni pedagogové jsou ochotni přijmout takový způsob nabízené pomoci, kde mají předvést svoji práci jinému odborníkovi. Jedná se např. o náslechy odborníků v hodinách, VTI apod.
- Pouze konzultace odborníků s pedagogy k problémům ve třídách není vždy dostačující.
- O Balintovské nebo kazuistické semináře se zvyšuje zájem pedagogických pracovníků a dalších odborníků. Stává se ale, že tuto část práce se třídami, vnímají někteří učitelé pouze jako povinnost.
- Jen velmi malá část pedagogických pracovníků se orientuje na další vzdělávání se zaměřením na výchovu a řešení problémů ve třídách se sebezkušenostní komponentou. Těchto vzdělávání se účastní nejčastěji výchovní poradci, metodici prevence a učitelé se zaměřením na občanskou výchovu apod. Zbývající část pedagogického sboru tzn. učitelé matematiky, JČ, cizích jazyků, přírodovědy, chemie, pracovní výchovy, tělesné výchovy, výtvarné výchovy apod. se častěji zdokonalují ve svých aprobacích a vzdělávání k řešení negativních jevů v chování se často účastní pouze v rámci povinného vzdělávání celých pedagogických sborů organizovaných školou. Přesto i tito učitelé se setkávají a potýkají s problémy ve třídách a jako třídní učitelé jsou zodpovědní za řešení problémů ve třídních kolektivech.

Tyto postoje pedagogů k výše uvedeným způsobům nabízené pomoci pak nabídly další způsob práce s pedagogy a jejich vedení k přijetí odpovědnosti a možnostem při řešení negativních jevů v chování ve třídách.

Cíle programu

Obecné cíle popsaného způsobu práce:

- Rozšíření nabídky pro pedagogy v oblasti řešení negativních jevů v chování a to v úrovni individuální práce s pedagogy, především třídními učiteli.
- Zvýšení kompetencí a dovedností pedagogů v souvislosti s reakcemi žáků prezentovaných v programech primární prevence a jejich výpovědí na způsob komunikace některých pedagogů s nimi a jejich projevy chování vůči nim.

- Vedení k převzetí zodpovědnost pedagogů za využívání jejich nově získaných poznatků a dodržování doporučení z odborných pracovišť, kterým porozuměli a jsou pro ně v rámci působení v prostředí školy realizovatelné.
- Zvýšení efektivity programů primární prevence rizikového chování.
- Prevence syndromu vyhoření.
- Další vzdělávání pedagogických pracovníků v oblasti přímé výchovné pedagogické práce
- Podpora.
- Poskytnutí metodického vedení.
- Supervize.

Cíle vymezené pro pedagogy přímo při přímé práci se třídou:

- Umožnit učiteli vidět při práci se třídou jiného odborníka
- Získat náhled na reálné možnosti žáků
- Ujasnit si pozice a role žáků ve třídě
- Reálně posoudit situaci v kolektivu (pedagog často zjišťuje, že žáci mají na situaci jiný názor, než si myslel)
- Ujasnit si, na jaké podněty a způsob komunikace třída reaguje, co se osvědčuje
- Zvážit při tom své další možnosti
- Zkonzultovat své poznatky z programu s nezávislým odborníkem, který není součástí školy
- Zefektivnit práci s cílovou skupinou žáků a studentů a zvýšit tím i efektivitu programů PPRCH

Pedagogům, kteří jsou nadšení a zapálení pro svoji práci ve všech oblastech pedagogiky, tzn. výchově i vzdělávání, chceme tímto způsobem práce umožnit efektivnější rozvoj jejich dovedností a pedagogického umu pod odborným vedením nezávislého odborného pracovníka.

Pedagogové, kteří řeší problémy v třídních kolektivech a jejich prioritním zájmem je především vzdělávání žáků, poskytnout oporu a nabídnout možnosti, jak při řešení rizikového chování v pro ně náročných situacích postupovat podle jejich schopností, možností a dovedností.

Cílová skupina

Popsaná práce s pedagogy je součástí programů PPRCH, kde jsou cílovou skupinou žáci a studenti škol a školských zařízení. Jedná se tedy o rozšíření cílové skupiny v rámci těchto programů o:

- Pedagogické pracovníky škol a školských zařízení.
- Školní psychology.
- Školní speciální pedagogy.

- Výchovné poradce.
- Metodiky prevence.
- Třídní učitele.
- Vychovatele.
- Asistenty pedagoga.
- Všechny, kteří pracují v oblasti práce s dětmi a mládeží.

Časová struktura

Programy PP RCH v rámci sekundární a indikované prevence se skládají vždy z několika setkání, nejčastěji tří nebo podle potřeby a vývoje situace i z více. Časová struktura popsané práce s pedagogy:

- Po kontaktu školy se SVP proběhne domluvení podmínek realizace programu PP RCH.
- Škola vyhotoví písemnou zakázku, která obsahuje mimo identifikační údaje školy, třídy, počtu žáků, třídního učitele i popis současné situace ve třídě z pohledu pedagogů, jaké kroky k řešení popsaného problému již uskutečnili a co očekávají od práce se třídou v našem zařízení.
- Následuje domluvení prvního termínu práce se třídou a realizace programu v prostorách SVP.
- Ihned po prvním programu probíhá krátký rozbor vedoucího programu s přítomným pedagogem v rozsahu cca 15 minut. Jedná se o sdělení prvních dojmů a pocitů pedagoga z programu a jeho spontánní návrhy a nápady k práci se třídou.
- Nejdříve následující den, nejpozději však do jednoho týdne po realizaci programu probíhá podrobná konzultace k programu v rozsahu max. 60 minut nejčastěji v prostorách školy.
- V závěru každé konzultace se domlouvá termín následného programu a tím i další termín konzultace s pedagogem.
- Pokud škola nemá aktivní zájem o řešení a bezdůvodně oddaluje termín konzultace a nejeví zájem se na řešení podílet, není s ní dohodnutý ani další termín práce se třídou. Program by v takovém případě ztratil návaznost. Jednalo by se tedy o jednorázový program, který je ve většině případů málo efektivní. Výjimku tvoří školy, které spolupracují s naším zařízením dlouhodobě a přítomní pedagogové již získali při řešení některých problémů dostatek dovedností a zkušeností, že dokážou i po realizaci jednoho programu se třídou sami dále pracovat a směřovat ji k pozitivní a žádoucí změně. Vše však záleží na vzájemné dohodě školy a SVP.
- Časový odstup jednotlivých setkání je zpravidla přibližně 6 týdnů.
- V tomto režimu probíhají všechna další dohodnutá setkání s třídními kolektivy a konzultace s pedagogy.

- Ukončení spolupráce Střediska výchovné péče a školy v rámci programů PP RCH a tedy i práce s pedagogy je vždy po vzájemné dohodě s možností navázání v případě potřeby.

Personální nároky

Pracovník, který vede odborné konzultace s pedagogy, by měl být minimálně na 3. úrovni tzn, pokročilá úroveň pracovníka PPRCH podle čtyřúrovňového modelu vzdělávání.

- Minimálně ukončené vysokoškolské vzdělání zaměřené na práci s lidmi (Bc. i Mgr.).
- Je požadováno absolvování kurzu či výcviku se sebezkušenostní komponentou (kde je minimálně 64 hodin věnováno sebezkušenosti).
- Požadovány jsou minimálně 2 roky praxe v primárně preventivních aktivitách na 1. a 2. úrovni.

Pokud se jedná o poskytování konzultací na úrovni supervizí, měl by mít pracovník vedoucí konzultaci:

- Minimálně ukončené vysokoškolské vzdělání zaměřené na práci s lidmi (Mgr.)
- Podle čtyřúrovňového modelu vzdělávání v úrovni experta v PP RCH.
- Minimálně 5 let praxe v primárně preventivních aktivitách v rámci přímé práce s třídními kolektivy
- Absolvovaný dlouhodobý psychoterapeutický výcvik, ideálně i výcvik v supervizi.

Kontraindikace/omezení

Popsaný způsob práce je vhodný pro všechny pedagogické pracovníky škol a školských zařízení, vychovatele, učitele a pracovníky, kteří se věnují práci s dětmi bez omezení.

Evaluace

Evaluace probíhá průběžně vždy při každém setkání v rámci práce se třídou. Hodnotí se dosažené pokroky a pozitivní změny ve třídních kolektivech z pohledu pedagoga v souvislosti s tím, jak využil své poznatky z programu i doporučení poradenského zařízení. Informace od pedagogů jsou ověřovány ústně i u žáků v průběhu programu. To znamená, že se žáci vyjadřují vhodným způsobem k tomu, jaké vnímají změny nebo pokroky, kterých dosáhli sami, nebo pod vedením pedagoga.

Prostorové požadavky

Popsaná práce s pedagogy je součástí práce s třídami ve Středisku výchovné péče Help, Zelené náměstí 1292, Uherské Hradiště. Programy s třídami probíhají vždy v prostorách SVP, práce s pedagogy bez

přítomnosti žáků v prostorách školy. Prostorové požadavky, které poskytuje škola, jsou tedy minimální. Dostačující je místnost, kde bude možná nerušená konzultace s pedagogem bez přítomnosti žáků, tzn. kancelář školy, školní kabinet, sborovna, apod.

Požadavky na supervizi

U všech pracovníků, kteří vedou odborné konzultace s pedagogy, jsou požadovány pravidelné supervize v rozsahu minimálně 9 hodin ročně.

Ověření efektivity

Po ukončení práce se třídou v rámci speciálně pedagogických programů zaměřených na předcházení a řešení negativních jevů v chování (programů primární prevence) jehož součástí je popsání práce s pedagogy se efektivita dalšího výchovného působení pedagogů dále neověřuje.

Návaznosti a vhodné kombinace

Doporučovanou vhodnou kombinací jsou vzájemné následky pedagogů ve třídách. Tyto vzájemné následky pedagogů by měly směřovat ke stejnému cíli, jako při popsání způsobu práce s pedagogy při programech PPRCH, tzn.:

- nacházet efektivní způsoby výchovného působení,
- vzájemné předávání zkušeností,
- poskytování intervize,
- metodické vedení,
- prevence syndromu vyhoření,
- podpora od školních psychologů, školních speciálních pedagogů, metodiků prevence a výchovných poradců působících na školách.

Tyto vzájemné následky lze realizovat nejenom při práci se třídami v rámci primární prevence, nebo vedení třídnických hodin, ale i v běžné výuce, za spolupráce kolegy a zapojením např. školního psychologa, školního speciálního pedagoga, výchovného poradce nebo metodika prevence.

Cílem těchto následků není hodnocení výuky a způsobu vysvětlování učiva. Vzájemné následky a tím rozšíření svých pedagogických kompetencí si tedy mohou vzájemně poskytovat i pedagogové, kteří vyučují odlišné předměty nesouvisející s jejich aprobací.

V případě, že pedagogové využijí tyto doporučené vzájemné následky ve vyučovacích hodinách, doporučuje se a je vhodné, aby jejich společná konzultace proběhla u školního psychologa, školního speciálního pedagoga, metodika prevence nebo výchovného poradce. Stejně jako u popsání způsobu

práce s pedagogy by měla proběhnout nejdříve následující den, nejpozději však do jednoho týdne od realizace náslechu ve třídě v rozsahu max. do 60 minut. Taktéž je vhodné, aby své poznatky z náslechu v hodině měli všichni zúčastnění připravené v písemné podobě.

Přizvat k této konzultaci školního psychologa, školního speciálního pedagoga, výchovného poradce nebo metodika prevence, se doporučuje z toho důvodu, aby konzultaci vedl a korigoval tak, aby se bezpečným způsobem dosáhlo požadovaného výsledku, tzn. předání zkušeností a získání náhledu na možnosti práce s třídním kolektivem nebo jednotlivci.

Pedagogové tak svým osobním přístupem, zájmem a angažovaností významně ovlivňují nejenom efektivitu programů PPRCH, ale přebírají tak i potřebnou zodpovědnost za celkový výsledek.

Formy podpory

Konzultace ŠP, ŠSPg, metodiků prevence, výchovných poradců a všech pedagogických pracovníků s pracovníky SVP HELP, Zelené náměstí 1292, Uherské Hradiště vždy po předchozí dohodě.

Metodické materiály a doporučení MŠMT vztahující se k primární prevenci rizikového chování, např.: Metodika práce školního speciálního pedagoga zapojeného ve školním poradenském pracovišti - Publikaci je možné zdarma získat na adrese: NÚV, Novoborská 372/8, Praha 9, 190 00.

Cena programu

Popsaná práce s pedagogy je součástí speciálně pedagogických programů zaměřených na předcházení a řešení negativních jevů v chování (programů primární prevence) a stejně jako tyto programy, jsou hrazeny z rozpočtu střediska.

Odkazy a zdroje:

Širůčková, M., Miovský, M., Skácelová, L., Gabrhelík, R. a kol. (2012). Příklady dobré praxe programů školské prevence rizikového chování. Praha: Univerzita Karlova v Praze & Togga.

Skácelová, L. (2012). Metodika vedení třídnických hodin. Praha: Univerzita Karlova v Praze & Togga.

Jindrová, M. (2012). Rizikové chování dětí a jeho právní dopady. Příručka učitele. Praha: Univerzita Karlova v Praze & Togga.

Miovský, M., Skácelová, L., Čablová, L., Veselá, M., & Zapletalová, J. (2012). Návrh doporučené struktury minimálního preventivního programu prevence rizikového chování pro základní školy. Praha: Univerzita Karlova v Praze & Togga

<https://www.svphelp.cz/>

Program primární prevence pro předškolní děti v mateřské škole: Chováme se ohleduplně

PhDr. et Mgr. Kristina Kalabisová, PhDr. Věra Neusar,
PPP Olomouc

Věková skupina: žáci ve věku 5 – 6 let

Cíl: popis ohleduplného chování, nácvik oceňování, vyjádření omluvy.

Pomůcky: černé lepící puntíky, hvězdičky na kolíčkách, zvoneček/zvonkohra (hudební nástroj), plakáty emocí - vztek, smutek, radost (emoji), postavička Kašpar, plakátek Kašpara, prstové barvy

1. Úvod

Představení se, představení Kašpara.

„Milé děti, rády bychom vám představily Kašpara, který dnes přišel s námi. Budeme si dnes povídat o ohleduplnosti. Ohleduplnost je slovo, které jste možná ještě neslyšeli nebo jste zapomněli, co znamená. To znamená, že bereme ohled na druhé, chováme se k nim hezky, hlídáme si své nohy, své ruce, ale také svou pusou, abychom druhým neublížili. A také by nás zajímalo, jak se ve třídě máte, jestli si vzájemně pomáháte, jestli je Vám tady ve třídě dobře, a když si vzájemně pomůžete, zda se za to umíte také ocenit. Umíte to? Umíte si třeba vzájemně poděkovat? Pojdme si to vyzkoušet.“

2. Oceňování

Pomůcky: hvězdičky

„Ocenění je, že řeknu druhému, co se mu podařilo, v čem se zachoval hezky, co se mi líbilo na něm a na jeho chování. Nyní vám každému rozdáme dvě hvězdičky a poprosíme vás, abyste vymysleli, koho byste ocenili za to, že něco umí nebo někomu dnes nebo včera pomohl, kdo se zachoval hezky.“

Paní učitelka je instruovaná, že v případě, že některé dítě nedostane ocenění, ocení ho sama. Dbáme na to, aby každé dítě mělo alespoň jednu hvězdičku.

Žáci jednotlivě po kruhu oceňují své spolužáky. Vždy když dají hvězdičku, řeknou, komu ji dávají a proč. Ocenění dětí za zvládnutí aktivity.

3. Příběh Kašpara

Pomůcky: Kašpar, zvonkohra, černé puntíky

„Všimli jste si, že tady máme kamaráda, který přišel s námi. Teď jsme slyšeli vaše oceňování, jak se tady ve školce máte a nyní si poslechneme příběh, který nám chce sdělit náš kamarád Kašpar

Znělka

Dětem příběh vypravujeme podle příběhu v příloze až do místa, kde je napsaná PAUZA. V průběhu vypravování lepíme na postavičku Kašpara v souladu s příběhem černé puntíky. Po přerušení příběhu rozložíme na zem plakáty s emocemi – vztek, smutek, radost (nejlépe zalaminované emoji na různě barevném podkladě).

Sdělujeme dětem: „*Ted' jsme na zem rozložili 3 pocity – vztek, smutek, radost, jak by se asi mohl Kašpar cítit, když měl na sobě tolik puntíků. Jak byste se cítili, kdybyste byli Kašparem?*“

Děti se rozestavují na dané emoce. Ptáme se dětí. Proč se umístili právě na tuto emoci, proč se takhle asi cítí Kašpar.

„*Posaďte se nyní do kroužku. Řekněte nám, stalo se vám někdy, že vás někdo škaredě ohodnotil? Stalo se vám někdy něco podobného jako Kašparovi, že se k vám někdo choval škaredě?*“

Diskuse s dětmi, sdílení vlastních zkušeností.

Dočtení příběhu: „*Pojďme si poslechnout, jak ten příběh pokračoval.*“

Znělka

4. Návik ohleduplnosti, bezpečné místo ve třídě

„*Do podobné situace jako Kašpar se můžeme někdy dostat, a to nejenom jako Kašpar, ale i jako ten, kdo řekne něco ošklivého. Někdy nám to uklouzne, to se může stát komukoliv z nás. Co se v takové chvíli musí udělat? (přimět děti, aby samy přišly na to, co je důležité)*

Důležité je omluvit se, pravidlo chovat se ohleduplně – chovám se hezky k ostatním. Hlídám si své ruce, nohy a pusy, abychom neublížili ostatním.“

S dětmi rozebíráme, jaké znají omluvy, jak je možné omluvit se druhému apod.

5. Závěr

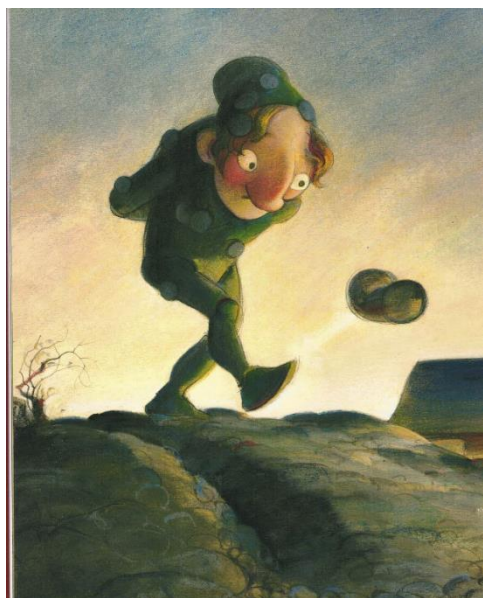
Pomůcky: prstové barvy, plakátek Kašpara

„*Milé děti, na úvod jsme se dnes zkoušeli pochválit a rozdávali jste si za to hvězdičky. V průběhu programu jsme zjistili, že když se dostanete do nepříjemné situace, máte špatnou náladu a třeba někomu ublížíte, umíte se za své chování omluvit. Je důležité, abychom se k sobě ve třídě chovali hezky, aby nám tu společně bylo dobře. Ne vždy máme dobré dny, ale teď už víme, že když někomu ublížíme, můžeme to alespoň trošku napravit tím, že mu řekneme nějaké pěkné slovo. Máme tady pro vás nachystaný obrázek Kašpara, aby vám připomínal, že když se dostanete do těžší situace, je důležité se omluvit. Zároveň Vám Kašpar bude připomínat, že když se vám zrovna nedaří, neznamená to, že jsme nešikovní nebo špatní. Nyní si každý z vás zkusí na obrázek obtisknout svůj prstík. Tento plakátek vám tady zůstane, můžete si ho vystavit na nástěnku, někam připnout, aby vám připomínat příběh Kašpara.*“

Příběh Kašpara

(příběh z knihy Maxe Ducado, *Jsi úžasný*)

Milé děti, povím vám krátký příběh o jedné vesničce, ve které žili malí dřevění lidé. Říkalo se jim emíci. Všechny tyto lidičky, vytvořil řezbář Eli, který žil kousek od vesničky na malém vzdáleném kopečku.

Každý zemík byl jiný. Někteří měli velké nosy, jiní velké oči. Někteří byli vyšší, jiní menší. Někdo nosil klobouk, jiný kabát. Všichni ale spolu žili ve svém městečku.

Každý den prováděli zemíci stejnou věc: vzájemně se nálepkovali. Každý zemík měl krabičku s nálepkami zlatých hvězdiček a krabičku s nálepkami černých puntíků. Celé dny chodili po městě křížem krážem a vzájemně se nálepkovali hvězdami nebo puntíky.

Kdo byl hezký, měl hladký povrch a krásnou barvu, dostával hvězdičky. Kdo měl neuhlazené tělo nebo oprýskanou barvu, dostal puntík.

Také talentovaní dostávali hvězdičky. Někteří dokázali vyzvednout nad hlavu těžkou kládu nebo přeskakovat velké krabice. Jiní zase uměli důležitě mluvit nebo hezky zpívat. Všichni jim dávali hvězdičky.

Někteří zemíci byli pokaždé hvězdami úplně poseti! A když dostali hvězdičku, byli na sebe náležitě pyšní. Chtěli zase něco honem dokázat, aby dostali další hvězdu.

Kdo toho moc neuměl, dostával puntíky.

Kašpar byl jedním z nich. Snažil se skákat tak vysoko jako ostatní, ale vždy upadl. A když upadl, ostatní se kolem něj shlukli a lepili na něj puntíky.

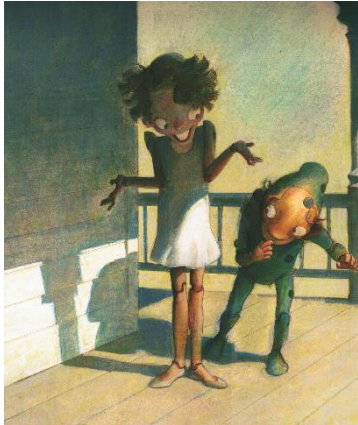
Občas se stalo, že si při pádu poškrábal své dřevěné tělo a dostal další puntík. A když se pokoušel ostatním vysvětlit, proč upadl, řekl přitom něco hloupého a zemíci mu dali další puntíky. Po čase měl tolik puntíků, že nechtěl jít ven. Báł se, že provede zase něco hloupého, jako že zapomene doma čepici nebo šlápne do louže a lidé mu hned dají puntík. Měl už tolik černých puntíků, že někteří mu dali puntík jenom proto, že jich tolik měl.

„Zaslouží si mnoho puntíků,“ shodovali se mezi sebou. „Není dobrým zemíkem.“ Kašpar jim po čase uvěřil. „Nejsem dobrý,“ říkával si. Když šel párkrát ven, vyhledával jen zemíky, kteří měli také hodně puntíků. Cítil se s ni i lépe.

(PAUZA)

Jednoho dne potkal dívku, která byla úplně jiná, než jaké doposud poznal. Neměla na sobě žádné puntíky a ani hvězdy. Byla jen celé ze dřeva. Jmenovala se Lucie.

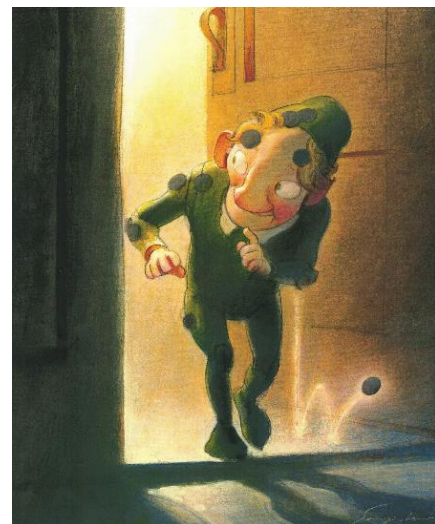

Nebylo to tím, že by se ji ostatní nesnažili onálepkovat. Ale nálepky na ní prostě nedržely. Někteří zemíci obdivovali, že Lucie nemá žádné nálepky. Běželi k ní a chtěli jí nalepit hvězdu. Ale ta se hned odloupla. Jiní jí opovrhovali, že nemá žádnou hvězdu a dávali jí puntíky. Ty se také odlouply.

Takový bych chtěl být, pomyslel si Kašpar. Nechci ničí nálepky. Otázal se proto děvčete bez nálepek, jak to dokázala. „Je to jednoduché. Jde o to, čemu věříš ty, Kašpare. Jestli se mi druhý zemík směje, že se mi něco nepodařilo nebo naopak mě obdivuje, že jsem něco dokázala, je jen jeho věc. Ale to, jestli tomu, co o mně říká, uvěřím, je už na mně. Je to přece můj život a ne život jiného zemíka.“

Kašpar se rozloučil s Luckou a zamyšleně šel domů. Doma si oknu a pozoroval dřevěné lidičky, jak pobíhají kolem a nálepkují se. „Takhle to nemá být“, mumlal si pro sebe. má pravdu, je jedno, jestli řeknu něco hloupého nebo neskočím příliš vysoko. Vždyť to jsem právě já. A jestli se to nepovede, tak se to povede příště, ale že jsem nešikovný, mně nikdo říkat nebude.

Kašpar se náhle cítil svobodněji. Měl chuť dělat, co se mu Důležité je, aby mu činnosti, které vykonává, přinášely A je jedno, jak ho budou přítom ostatní hodnotit. Když v z jeho rozjímání přerušilo cinknutí a na zem se snesl jeho černý puntík.

sedl k

„Lucka

jednou
tak to o

zlíbí.
radost.
tom ho
první

Odkazy a zdroje:

LUCADO, Max (2019). Jsi úžasný. Praha: Návrat domů. ISBN 978-80-7255-419-5.

<https://pppaspc-ok.cz/index.php/metodika-prevence/podcasty-poradenske-svitoreni>

Burza vlastností – aktivita vhodná pro VPP a SPP v třídních kolektivech

Mgr. Iva Burešová, SVP HELP, Uherské Hradiště

Popsaná aktivita se zaměřuje na uvědomění si své hodnoty, své důležitosti pro skupinu a vnímání správných vzorců chování členů ve skupině – ve třídě. Jedná se o aktivitu, která je vhodná **především do všeobecné primární prevence**. Pod vedením zkušeného třídního učitele nebo školního metodika prevence je možné zařadit ji například **do třídnických hodin**.

Cíl aktivity: Cílem je uvědomit si, kterých vlastností si na sobě cením; vnímání pozitivních vlastností spolužáků, rozvoj komunikace a spolupráce, motivace k dalšímu svému rozvoji.

Cílová skupina: aktivita je určena pro žáky od 6. třídy až do ukončení povinné školní docházky. Je vhodná také pro žáky středních škol.

Časová náročnost: 1,5 hod

Organizační uspořádání: Ideální je sezení skupiny v kruhu

Pomůcky: psací potřeby, papír formát A4

Zadání aktivity: Před celou aktivitou je vhodná krátká diskuze, při které si účastníci ujasní, co jsou dobré vlastnosti a jaké např. známe.

Následně si všichni **na papír A4 obkreslí své dvě ruce**.

Nejprve píšou všichni do každého prstu jedné své ruky vždy jednu svoji **dobrou vlastnost** – celkem tedy všichni **napíší 5 svých vlastností**.

Opět následuje krátká diskuze, co by mělo být napsané v prstech druhé ruky. Pokud se ozve, že špatné vlastnosti, můžeme se s účastníky krátce pobavit o tom, proč chtějí psát a přemýšlet o svých špatných vlastnostech. Jestli by například věděli a dokázaly napsat své špatné vlastnosti rychleji než své dobré vlastnosti. Nebo k čemu využijí úvahy o svých špatných vlastnostech vzhledem k vzájemným třídním vztahům.

Poté pokračujeme psaním **do druhé ruky** obkreslené na papíře A4 a opět píšeme **své dobré vlastnosti** – v závěru tedy mají všichni napsaných **10 svých dobrých vlastností** (nebo tolik, na kolik přišli)

Své dobré vlastnosti vepsané do svých rukou si všichni přepíší na další papír - pod sebe do sloupce - a ke každé vlastnosti si připíší, **kolik jí mají** v nějaké jednotce např. kg., případně procenta (jestli si stanovíte max. limit, je na zvážení vedoucího této aktivity).

Své obkreslené ruce s vepsanými dobrými vlastnostmi **podepíší a položí na zem** tak, aby bylo vše dobře viditelné – vytvoříme tak „stánky“ s dobrými vlastnostmi účastníků aktivity.

V tuto chvíli je připravená aktivita do další fáze a tou je **obchodování se vlastnostmi**:

Seznam svých dobrých vlastností si nechají pro sebe jako nákupní lístek, kde odečítají ze svých vlastností, co od nich budou druzí chtít koupit; připisují si co naopak nakoupí oni od někoho jiného.

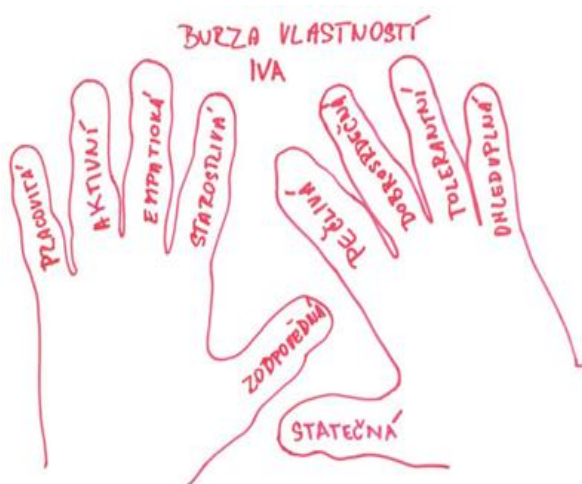
Své vlastnosti, které mají ve své nabídce, tedy částečně vyměňují (ale nezbavují se jich) za vlastnosti, o které by se chtěli ještě zdokonalit.

Diskuze po aktivitě:

- Co si nejvíce druzí ode mě žádali – tedy, kterých mých vlastností si spolužáci všímají, které by chtěli také získat, osvojit si je.
- Co jsem nakupoval/získával za vlastnosti od druhých – to v čem se chci zdokonalit, co chci dokázat, o co se snažit.
- Která ze získaných vlastností je pro mě nejdůležitější – kterou se budu snažit osvojit si jako první.

Zkušenosti z praxe:

- Můžete se setkat s tím, že někteří účastníci nenajdou svých 10 dobrých vlastností. Tento fakt není na závadu, pracujeme s tím počtem dobrých vlastností, na které si přijdou.
- Úskalím je to, že někteří účastníci „zavřou“ svůj stánek s dobrými vlastnostmi a odmítají své vlastnosti nabídnout a nechtějí také žádné jiné získávat. Zde můžeme pokračovat tak, že podporujeme a povzbuzujeme ty, kteří jsou aktivně zapojení do nabízení a získávání svých dalších dobrých vlastností. Pro práci s takovou skupinou potom můžeme na další setkání zvolit téma, které by bylo motivující a zaměřené na vnímání sebe sama, např. deštník sebeúcty apod.

NÁKUPNÍ LÍSTEK	
MOJE:	
PRACOVITÁ	- 20 kg
AKTIVNÍ	- 100 kg
EMPATIČKÁ	- 50 kg
STAROSTLIVÁ	- 30 kg
ZODPOVĚDNÁ	- 85 kg
STATEČNÁ	- 150 kg
PEČLIVÁ	- 70 kg
DOBROSŘEČNÁ	- 90 kg
TOLERANTNÍ	- 60 kg
OHLEDUPLNÁ	- 80 kg
<hr/>	
ZÍSKANÉ:	
-	
-	
-	

Odkazy a zdroje:

<https://www.svphelp.cz/>

V dnešní době čelí děti nejen školním výzvám, ale i složitým životním situacím, které mohou ovlivnit jejich emocionální pohodu a schopnost učení. Ať už se jedná o šikanu, ztrátu kamaráda, přestěhování do jiného města nebo dokonce smrt blízkého.

Tyto "malé" i "velké" ztráty jsou součástí života dětí, které se s nimi musí vypořádat.

Učitelé se tak často ocitají v situaci, kdy potřebují nejen učit, ale také pomáhat žákům zvládat těžké chvíle. Jedním z efektivních, jak toto téma zpracovávat, jsou **metodiky založené na filmech**, které **poskytují učitelům praktické nástroje** pro práci s náročnými tématy.

Proč je potřeba řešit těžká témata ve školním prostředí?

Děti se ve škole i mimo ni setkávají s různými situacemi, které mohou ovlivnit jejich psychiku. Ačkoli to nemusí být patrné na první pohled, šikana, ztráty v rodině nebo přátelství mohou mít dlouhodobý dopad na jejich chování, výkon ve škole a celkové zdraví. Učitelé hrají klíčovou roli v tom, jak dětem pomoci tyto těžké chvíle zpracovat. Mnohé školy a učitelé se však cítí nepřipravení a nejsou si jisti, jak efektivně reagovat.

Jak metodiky s filmy mohou pomoci?

Filmy a metodiky pomohou učitelům vytvořit prostředí, ve kterém je možné otevřít diskusi o těžkých tématech, aniž by se děti cítily přímo konfrontovány s vlastními emocemi.

Filmy se ukazují jako velmi efektivní nástroj pro otevírání těžkých témat. Mají schopnost emocionálně rezonovat s dětmi a mladými lidmi, a to způsobem, který je pro ně přístupný a zároveň bezpečný.

Metodiky poskytují konkrétní příklady, jak se s náročnými situacemi vyrovnávat. Mohou ukázat, že není žádná hanba procházet těžkými chvílemi a že se každý s těmito ztrátami vyrovnává různými způsoby. Obsahují také **teoretický rámec a praktické techniky** v několika variantách, které učitelům pomohou vést s dětmi následnou diskusi.

Jak metodiky učitelům pomohou?

Metodiky zaměřené na zpracování těžkých témat s pomocí filmů učitelům poskytují **strukturovaný rámec** pro práci s citlivými tématy. Učitelé se díky těmto metodikám mohou cítit připravenější, protože mají **konkrétní materiály**, které jim pomohou navigovat složité **rozhovory**. Pomáhají dětem vytvářet **zdravé mechanismy zvládnání stresu a ztráty**, což je nezbytné pro jejich emocionální rozvoj.

Učitelé, kteří mají nástroje, mohou pomoci dětem překonat těžké chvíle, učit je zdravým **copingovým strategiím** a zároveň podporovat jejich **emocionální rozvoj**. Díky těmto nástrojům mohou děti najít způsoby, jak se vyrovnat se ztrátami a rozvíjet silnější osobní dovednosti pro zvládnání stresu v budoucnu.

Na uvedeném odkazu https://eshop.poradna-vigvam.cz/male_velke_ztraty_ve_skole/ najdete zdarma ke stažení soubor **tří metodik a videí pro pedagogy**.

První metodika – **To nejdůležitější je neviditelné** - se zabývá tématem ztrát na obecnější rovině. Na základě dobře zpracovaných malých ztrát se děti učí copingové strategie, protože předpokládáme, že když se děti naučí dobře zpracovávat malé ztráty, lépe si pak poradí s těmi většími.

Ve školním kolektivu je pak více než žádoucí věnovat se také tématu šikany. Pokud se ptáte, co má šikana společného s dalšími dvěma metodikami orientovanými na menší i větší ztráty, je tomu tak proto, že šikana se dá charakterizovat také jako ztráta bezpečí. Pocit bezpečí patří mezi jednu z nejzákladnějších lidských potřeb. Tímto tématem se zabývá druhá metodika – **Každý může mít strach**.

Soubor tří metodik je završen metodikou **Řekni to** - s tématem, dovoluujeme si říct, nejtěžším, s úmrtím a truchlením.

Jsme si vědomi toho, že tato témata mohou vzbuzovat strach, zároveň ale věříme, že sdílení těžkých témat může pomáhat je řešit a od strachu či úzkosti ulevit. Nemusíme totiž zůstat se strachem a úzkostí sami. Naše zkušenosti nám navíc ukazují, že děti jsou vděčné za to, když se s námi mohou věnovat i těmto tématům.

Odkazy a zdroje:

<https://poradna-vigvam.cz/pro-skoly/>

Organizace Maják o.p.s. ve spolupráci se Zlínskou Unií Kompas nabízí v rámci svého vzdělávání akreditovaný kurz LEKTORSKÝCH DOVEDNOSTÍ, který navazuje na kurz Lektorská akademie I. (LA I.) a je určen především pro lektory, kteří se věnují primární prevenci na školách.

Na rozdíl od LA I., která se věnuje především základům lektorských dovedností, je LA II. vhodný spíše pro pokročilé či středně pokročilé lektory. Což se odráží zejména v tom, že se nevěnuje základnímu spektru informací, schopností a dovedností lektora, jako je způsob přednesu tématu, práce s hlasem či správná prezentace, ale zaměřuje se více na reflexi lektora, práci s dynamikou kolektivu či schopnosti lektora diagnostikovat vztahy nebo negativní jevy ve třídě.

Kurz LA II. má za sebou již několik běhů a účastníci si jej ve zpětné vazbě pochvalují mj. i proto, že jeho účelem není v první řadě předat spoustu důležitých informací (třebaže i ty účastníci dostanou), ale že má zážitkovou formu s důrazem na dovednost lektora být se třídou „tady a teď“ a vnímat, co jednotlivci i kolektiv prožívají, být na ně naladěni a porozumět tomu, co aktuálně potřebují. A co jsou hlavní důrazy a témata kurzu LAII.? Popišme si to v několika bodech:

1) Důraz na sebezkušenost

V oblasti primární prevence, která se zaměřuje na předcházení vzniku rizikového chování, je kladen důraz na kvalitu a efektivitu práce lektora, jenž se podílí na edukaci a osvětě cílových skupin. Klíčovým faktorem, který ovlivňuje úspěšnost tohoto procesu, je sebezkušenost lektora. Tento termín označuje schopnost lektora reflektovat vlastní životní zkušenosti a využít je ve své profesní roli tak, aby podporoval otevřenou komunikaci, důvěru a autentické zapojení účastníků do preventivních aktivit.

Lektor primární prevence by měl být schopen vcítit se do situací účastníků a porozumět jejich problémům a výzvám, kterým čelí. Sebezkušenost znamená, že lektor dokáže pracovat s vlastními prožitky a reflexemi, což mu umožňuje být vnímavější a autentičtější při interakci s účastníky. To vytváří prostředí důvěry a otevřenosti, kde účastníci nejsou pouze pasivními příjemci informací, ale aktivními účastníky, kteří mohou sdílet vlastní názory a zkušenosti.

V rámci kurzu LA II. se to děje například tím, že hrajeme aktivity a hry, které používáme na svých programech a tady máme možnost mj. zvědomit si, jak na nás různé techniky působí, co s námi dělají a v reflexi pak rozebíráme, jak to může prospět i studentům a žákům na našich programech. Dále má lektor v rámci kurzu vyhrazen čas jen na sebe, kdy dostane otázky, týkající se jeho práce lektora i jeho osobnosti, a následně má za úkol o nich přemýšlet; v následné reflexi společně rozebíráme, jak naši lektorskou činnost ovlivňují naše životní zkušenosti – kdy je to dobře a kdy bychom to chtěli nějak změnit. Součástí je také práce se stresem a prevence syndromu vyhoření.

2) Teorie skupin a práce s třídními kolektivy

Zde se zaměřujeme na třídu jako sociální skupinu a její specifika, dále také na porozumění dynamice a fungování skupin v kontextu primární prevence, přičemž klademe důraz na rozvoj pozitivních vztahů ve třídních kolektivech a prevenci rizikového chování. Bavíme se o fázích vývoje skupiny, věnujeme se interakcím ve skupině i psychodynamice třídního kolektivu. Sdílíme zkušenosti, jak se naučit jednoduchým technikám diagnostiky kolektivu – např. skrze pozorování, rozhovor, spontánní třídní výtvořy, skrze jednoduché hry i neverbální projevy jako kde si kdo vedle koho sedá. Součástí této sekce je i zaměření se na různé sociologické pozice ve třídě a možnosti, jak s nimi pracovat.

Důležitou součástí je i načrtnutí si hranic, které vedou mezi tím, co můžeme jako lektoři primární prevence v rámci svého programu ovlivnit či změnit, a co už ne. To vede mj. k osvobození se od nepřiměřených očekávání od programu či k odmítnutí nesplnitelných zakázek. Ale také k důrazům toho, co je zodpovědností lektora a co v rámci programu může udělat ve prospěch kolektivu.

Zahrnujeme zde i téma „Jak pracovat s (ne)kázni“, kdy probíráme způsoby káznění a pozitivní motivace žáků v případech narušování i možnosti využití káznění žáků v kontextu školského zařízení (školní řád atd.). Věnujeme se i tomu, jak spolu se třídou vytvářet třídní pravidla.

3) Práce s problémovými situacemi

V primární prevenci, která se zaměřuje na prevenci nežádoucího chování a podporu zdraví, je práce s problémovými situacemi klíčovým nástrojem pro efektivní intervence. Tento proces vyžaduje nejen správné rozpoznání situací, které mohou ohrozit zdraví nebo vývoj jednotlivců, ale také umění adekvátně reagovat na ně a poskytovat účinnou podporu. Téma „Práce s problémovými situacemi“ je tak součástí každodenní praxe lektorů primární prevence, kteří se setkávají s různými formami rizikového chování, jako je užívání návykových látek, šikana, násilí, či problémy s emocemi a vztahy.

V této sekci programu často zjišťujeme, že některé problémové situace si vyžadují algoritmus postupu řešení, který se dá univerzálně použít, ale někdy nejde použít přesný postup, ale je důležité se naučit přirozeně improvizovat v kontextu vlastních zkušeností, vědomostí i dovedností.

Velmi dobrým nástrojem pomoci v řešení problémových situací je nám na LA II. i tzv. „Balintovská skupina“, velmi osvědčená terapeutická metoda, která podporuje reflexi a analýzu problémů v práci a mezilidských vztazích. V kontextu lektora primární prevence může mít tento přístup řadu pozitivních vlivů, zejména v oblasti zlepšení kvality práce, emoční podpory a profesního růstu. Lektor primární prevence často čelí složitým a emocionálně náročným situacím, například při práci s dětmi nebo adolescenty, kteří se potýkají s problémy, jako je šikana, závislosti nebo rodinné problémy. Balintovská skupina nabízí bezpečné a podporující prostředí pro sdílení těchto výzev, což pomáhá lektorovi zpracovávat vlastní emoce a lépe se vyrovnávat se stresem. Sdílení zkušeností s kolegy může vést k uvolnění napětí a obav, čímž se zlepšuje profesní pohoda.

4) Další důležitá témata v práci lektora

V práci lektora primární prevence je také spousta jiných témat a výzev, které musí řešit, a my se jim i v rámci LA II. věnujeme. Patří sem například témata:

- Jak poznám, že byl můj program úspěšný (cílená zpětná vazba, hodnocení kvality práce);
- Komunikace se třídními učiteli, metodiky prevence (i obecně se školským poradenským pracovištěm);
- Sjednávání zakázky se školou;
- Možnosti použití sociometrických testů;
- Zásady skupinového poradenství či krizové intervence ve třídě;
- Základní projevy nejčastějších poruch žáků ve školách (ADHD, PAS, úzkostné poruchy, poruchy příjmu potravy...).

Cílem kurzu LA II. je tedy především zkvalitnění práce lektora, které je klíčovým faktorem pro úspěch preventivních programů zaměřených na zdraví a prevenci negativních jevů. Lektor by měl mít nejen teoretické znalosti, ale i praktické dovednosti v oblasti komunikace, pedagogiky, psychologie a specifických témat prevence. Zkvalitňování jeho odbornosti zajišťuje lepší pochopení problémů cílové skupiny a efektivnější práci s nimi. S rozvojem výzkumů a nových přístupů v oblasti prevence by měl lektor pravidelně inovovat své metody, přizpůsobovat je aktuálním trendům a potřebám cílové skupiny. To může zahrnovat využívání interaktivních a zážitkových metod, které podporují aktivní zapojení účastníků. A to vše nabízí právě představený kurz Lektorská akademie II.

Odkazy a zdroje:

Miovský, M. a kol. (2015). Prevence rizikového chování ve školství. Vydala: Klinika adiktologie 1. lékařské fakulty Univerzity Karlovy. Praha.

MŠMT ČR (2021). Metodické pokyny pro prevenci rizikového chování na školách. Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy ČR.

Černochová, M., & Pěnička, M. (2018). Primární prevence rizikového chování. Praha: Karolinum.

<https://www.majakops.cz/index.php>

Podle policejních statistik v posledních letech **stoupá** mravnostní kriminalita. V roce 2021 byla mravnostní kriminalita vyšší oproti předchozímu roku o 17 % a další rok se zvýšila o dalších 8 %. V roce 2023 bylo více trestných činů „sexuálního nátlaku“ oproti roku 2022 o více jak **57 %**. Velká obliba sociálních sítí u dětí s sebou přináší i extrémní riziko zneužití publikovaného obsahu tzv. sexuálními predátory. Z pohledu bývalého kriminalisty a vyšetřovatele se domnívám, že existuje velká osvěta dětí o tom, jak si chránit své soukromí před neznámými kontakty. Domnívám se, že tato osvěta by měla probíhat neustále, aby děti zůstávaly neustále ostražité před hrozícím nebezpečím z kyberprostoru. Kde však rozhodně ostražitost dětí „je na dovolené“, jsou případy, kdy děti posílají své intimní fotografie prostřednictvím sítí svým kamarádům a spolužákům. Pokud pedagog narazí na takový případ, měl by situaci vyhodnotit a dle potřeby postupovat.

Neexistuje nějaká šablona, podle které by měla škola postupovat, protože žádný případ není stejný. Když jsem nastupoval před mnoha lety na službu kriminální policie a vyšetřování, tak jsem se domníval, že se naučím kriminalistickou taktiku a procesní postup u každého typu mravnostní kriminality. To znamená, že se naučím policejní postup při šetření znásilnění, postup při pohlavním zneužití, postup při šíření dětské pornografie atd. Za chvíli jsem byl ze svých představ „vyléčen“, neboť jsem zjistil, že žádný případ nebyl totožný a vždy se něčím lišil od předešlých případů. Stejný problém je tedy i u případů, kdy pedagog má řešit posílání nebo výskyt intimních fotografií dětí v elektronických zařízeních, nejčastěji mobilním telefonem. Obecně se tvrdí, že Policii ČR by se měla do školy volat až v krajních případech, kdy existuje důvodné podezření, že byl ve škole nebo na akci školy spáchán přestupek nebo trestný čin.

Toto tvrzení vypadá jako snadné, ale já si dovoluji říct, že je těžce splnitelné z pohledu pedagoga. U násilných trestných činů lze v některých případech snadno rozpoznat, zda se jedná o přestupek (modřina pod okem) nebo trestný čin (nůž v zádech). U mravnostních trestných činů (např. sexuální nátlak, výroba a jiné nakládání s dětskou pornografií) se může zmýlit i zkušený kriminalista ve svém úsudku a nemusí rozpoznat, zda se intimní fotografie dá označit jako pornografické dílo, zda se jedná o pornografii. Definice pornografie není nikde v zákoně uvedena a pouze soudní znalec se může vyjádřit, jestli intimní fotografie má znaky pornografického díla. Pornografické dílo (obecně definoval Ústavní soud¹) je věc, pokud **urází**, způsobem, který lze stěží akceptovat, **cit pro sexuální slušnost**.

Pokud má pedagog podezření, že intimní fotografie by mohly mít znaky šikany, osobně bych doporučoval v takových případech volat policii. Ministerstvo školství má na svých webových stránkách metodický pokyn s přílohou školního šikanování. V něm ministerstvo radí školám, že pokud má pedagog jistotu, že byl spáchán trestný čin, má se škola obrátit na policii. A pokud má učitel podezření ze spáchání trestného činu, má věc nahlásit na OSPOD. Chtěl bych věc uvést na pravou míru. Z výše popsané problematiky není

¹ Sp. zn. IV. ÚS 606/03

pedagog ten člověk, který by měl mít jistotu, že byl spáchán trestný čin. Může mít jenom určitou míru pravděpodobnosti (žádnou, malou, střední a velkou), že by trestný čin **mohl být spáchán**.

Určité vodítko, zda intimní fotografie dítěte má znaky pornografického díla, je pedagogův subjektivní cit pro sexuální slušnost. Lze si pod tím představit situaci, kdy pohled na intimní fotografii dítěte u osoby „s běžným cítěním“ (u pedagoga) může nebo nemůže způsobit morální pohoršení. Uvedu na konkrétních příkladech. Pokud na fotografii je vyobrazené nahé roční dítě, jak si hraje na písku u pláže, rozhodně se nebude jednat o pornografii.² Existují puritánské snahy některých aktivistů pohoršovat se nad takovými rodinnými fotkami a označují je za dětskou pornografii. Společnost se vyvíjí. Pokud bude na fotografii zobrazena intimní situace se sexuálním podtextem, která zobrazuje násilí, neúctu ke člověku či dokonce pohlavní styk se zvířetem, určitě se bude jednat o pornografii. Pokud dojde ve škole k záchytu intimní sexuální fotografie nebo jiného podobného záznamu, pedagog s běžným cítěním (tj. nejedná se o pedagoga sadistu, pedofila nebo jiného „úchyla“) sám uváží, zda by se mohlo jednat o závadnou fotografii či video. Pokud by měl pochybnosti o závadnosti fotky, doporučuji poradit se s kolegyněmi a kolegy, jaký mají na věc názor. Takový postup považuji za spravedlivý a objektivní, neboť kolektiv ve škole reprezentuje názor společnosti. Pouze bych upozornil na zachování mlčenlivosti v kolektivu o případu, aby se informace nedonesly ke zřizovateli (politický boj se starostou), rodičům (stížnosti na ČSI, trestní oznámení), nedej bože k médiím.

Ve školách se vyskytují obavy, že když pedagog neoznámí případ s intimními fotkami dětí v mobilních zařízeních Policii ČR, vystavuje se riziku, že by mohl být trestně stíhán za neoznámení trestného činu. Mohu pedagogy uklidnit, že jim nic podobného nehrozí. U mravnostních trestných činů týkající se pornografie existuje pouze jeden trestný čin, který je povinen pedagog oznámit Policii ČR, aby nebyl vystaven trestnímu postihu, a to je trestný čin „zneužití dítěte k výrobě pornografie“ podle § 193 trestního zákoníku. To znamená, že pedagog by o někom hodnověrně věděl, že tento člověk přiměje, zjedná, najme, zláká, svede nebo zneužije dítě k výrobě pornografického díla nebo kořistí z účasti dítěte na pornografickém díle, a neoznámil by tuto skutečnost policii.

U ostatních mravnostních trestných činů není oznamovací povinnost podle trestního zákoníku.³ Jedná se o tyto trestné činy:

- § 191 šíření pornografie,
- § 192 výroba a jiné nakládání s dětskou pornografií,
- § 193a účast na pornografickém představení,
- § 193b navazování nedovolených kontaktů s dítětem.
-

Jako účinný prostředek k omezení problémů se vzájemným posíláním intimních fotek mezi dětmi je **prevence**. Je třeba, aby i děti věděly, že pokud mají ve svém mobilním zařízení fotky, které se považují za dětskou pornografii, dopouštějí se trestného činu (činu jinak trestného nebo provinění) podle 192

² Jinak se bude posuzovat případ, kdy si pedofil bude pořizovat stejnou fotografii pro své potěšení

³ Podle § 10 odst. 4 zák. č. 359/1999 Sb., o sociálně právní ochraně dětí s odkazem na § 6 písm. c) oznamovací povinnost škol existuje

trestního zákoníku **výroba a jiné nakládání s dětskou pornografií**. Trestná je totiž nejen výroba dětské pornografie (focení, úprava fotek, distribuce, přeposílání apod.), ale i pouhé **přechovávání** je trestné. To znamená, že i když dítě nikomu neukazuje dětskou pornografii ve svém mobilu, počítači, notebooku, má ji jen pro „svou potřebu“, dopouští se trestného činu. O tomto by měly být žáci poučeni na každé přednášce o kyberšikaně.

Pokud se vyskytne tzv. „lehká forma“ kyberšikany ve formě zveřejněné fotografie z prostředí školy na sociálních sítích a nebude to mít pro oběť nějaké následky, lze to vyřešit na místě ve škole s pachatelem, např. odstraněním fotky ze sociálních sítí s případným uloženým kázeňským opatřením. Školy mohou uložit kázeňské opatření i za zjištěné případy ve škole, i když focení a posílání intimních fotek proběhlo mimo školu. U takových případů na sociálních sítích platí dvě místa spáchání trestného činu. První místo spáchání je takové, kde pachatel vyfotil jiného mimo školu (místo činu). Druhé místo spáchání je tam, kde skutek měl nějaký následek, kde vyšel najevo, ve škole.

I když právní kvalifikace je u mravnostní trestné činnosti složitá, pedagog by neměl mít obavy postupovat podle selského rozumu. Pokud by byl pedagog někým obviňován, že nějaký skutek s choulostivými fotkami dětí nikomu nenahlásil, vždy se může odvolat na svůj subjektivní názor ohledně morálního cítění, cit pro sexuální slušnost, jak bylo popsáno v tomto příspěvku. Co je pro jednoho normální a akceptovatelné chování, pro druhého to tak nemusí být. Konečné slovo nemá policie nebo státní zástupce, ale vždy soud.

Kyberkriminalita - TSK 865 (§ 230, 231, 232 trestního zákoníku). Kybernetická kriminalita, dříve také označována jako informační kriminalita, je definována Policií ČR jako trestná činnost, která je páchána v prostředí informačních a komunikačních technologií včetně počítačových sítí. Samotná oblast informačních a komunikačních technologií je buď předmětem útoku, nebo je páchána trestná činnost za výrazného využití informačních a komunikačních technologií jakožto významného prostředku k jejímu páchání.

Dětská pornografie – TSK 292 (§ 192, 193 trestního zákoníku). Přechovávání fotografického, filmového, počítačového, elektronického nebo jiné pornografického díla, které zobrazuje nebo jinak využívá dítě nebo osobu, jež se jeví být dítětem. Nebo kdo dítě k výrobě pornografického díla sám zneužije.

Šíření pornografie – TSK 241 (§ 191 trestního zákoníku) znamená šíření pornografie zobrazující násilí nebo neúctu k člověku, zobrazující pohlavní styk se zvířetem nebo zpřístupnění pornografie dítěti.

Odkazy a zdroje:

<https://policieveskole.cz/>

PŘÍLOHA SBORNÍKU:

Legislativa pro školní metodiky prevence

(aktualizována k 31. 12. 2024, Mgr. Andrea Matějková, Ing. Bc. Luděk Cuták, plk. v. v.)